

Vergaderjaar 1996–1997

25 122

Regeling voor de totstandkoming van een gemeentelijk werkfonds voor voorzieningen ter bevordering van de toetreding tot het arbeidsproces van langdurig werklozen en jongeren (Wet inschakeling werkzoekenden)

Nr. 5

VERSLAG VAN EEN RONDETAfelGESPREK

Vastgesteld 14 maart 1997

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft op 27 februari 1997 een rondetafelgesprek gevoerd met diverse organisaties over de regeling voor de totstandkoming van een gemeentelijk werkfonds voor voorzieningen ter bevordering van de toetreding tot het arbeidsproces van langdurig werklozen en jongeren (Wet inschakeling werkzoekenden).

Van het rondetafelgesprek brengt de commissie bijgaand verslag uit.

De voorzitter van de commissie,
De Jong

De waarnemend griffier van de commissie,
Nava

¹ Samenstelling:

Leden: Doelman-Pel (CDA), Biesheuvel (CDA), Vliegenthart (PvdA), ondervoorzitter, De Jong (CDA), voorzitter, Scheltema-de Nie (D66), Van Middelkoop (GPV), Schimmel (D66), Rosenmöller (GroenLinks), Van Zijl (PvdA), Bijleveld-Schouten (CDA), Middel (PvdA), Van Hoof (VVD), Noorman-den Uyl (PvdA), vacature (PvdA), Adelmund (PvdA), Dankers (CDA), Giskes (D66), Marijnissen (SP), Essers (VVD), Van der Stoep (VVD), Van Dijke (RPF), Bakker (D66), Klein Molekamp (VVD), Van Blerck-Woerdman (VVD), R. A. Meijer (Groep Nijpels).
Plv. leden: Soutendijk-van Appeldoorn (CDA), Th. A. M. Meijer (CDA), Sterk (PvdA), Terpstra (CDA), Van Rooy (CDA), Van der Vlies (SGP), Fermina (D66), Rabbae (GroenLinks), Van der Ploeg (PvdA), Wolters (CDA), Dijkema (PvdA), M. M. H. Kamp (VVD), Kalsbeek-Jasperse (PvdA), Van Nieuwenhoven (PvdA), Apostolou (PvdA), Ten Hoopen (CDA), Van Boxtel (D66), vacature CD, J. M. de Vries (VVD), B. M. de Vries (VVD), Leerkes (U55+), Van Vliet (D66), Hofstra (VVD), Hoogervorst (VVD), Nijpels-Heremans (Groep Nijpels).

VERSLAG VAN HET RONDETAfelGESPREK OP DONDERDAG 27 FEBRUARI 1997 IN HET GEBOUW VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL TE DEN HAAG OVER DE WET INSCHAKELING WERKZOEKENDEN (WIW)

Gesprek tussen enkele leden van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en diverse organisaties

Gesproken wordt met: drs. G. H. J. Rijkhoff (RCO), H. Muller (FNV/CNV/AVC), H. Leerentveld (ABVA/KABO), J. A. A. van Huijgevoort en G. A. M. Bovens (SW-bedrijven), G. J. Rombout (Divosa), drs. B. Veen (Landelijke Vereniging van uitvoeringsorganisaties Banenpool/JWG), drs. D. T. ten Brink en J. Verbeet (Uitvoerders op gemeentelijk niveau van banenpool/JWG), mevr. D. Bosvelt en J. W. van der Stam (Stichting Arbeidsvoorziening, Start en Vedor), A. Slagman (Algemene Bond Uitzendondernemingen), drs. F. A. M. Kerckhaert en mevr. A. C. van Kampen (VNG), M. Geers (TICA), drs. P.J.S.M. Boomsma (Regiegroep SWI), drs. W. M. C. van Zaalen (Raad voor de financiële verhoudingen), A. Krikke (Gehandicaptenraad), mevr. drs. E. C. Roetering (Federatie van Ouderverenigingen) en drs. T. H. H. van Vuren (CBA)

Aanvang 10.00 uur

Voorzitter: De Jong

Aanwezig zijn voorts de leden van de commissie: Bakker, Bijleveld-Schouten, Van Dijke, Essers, Van Hoof, Kalsbeek-Jasperse, R. A. Meijer en Schimmel, alsmede mevrouw Tielens-Tripels, griffier

De **voorzitter**: Ik heet alle aanwezigen van harte welkom. Wij hebben de onderwerpen voor dit gesprek onderverdeeld in een drietal blokken: 1) doelstelling, doelgroep en instrumentarium, 2) bestuurlijke vormgeving en toezicht en 3) financiering. Er is een tijdsindeling voorgesteld. Op dat punt wil ik soepel zijn. Aan de eindtijd, één uur, wil ik wel vasthouden. Het is niet de bedoeling dat de standpunten van de diverse instellingen, die op schrift zijn verstrekt, worden herhaald. De leden hebben kennisgenomen van die standpunten. De leden zullen vragen stellen, die vervolgens kunnen worden beantwoord. Ik verzoek de aanwezigen om niet al te bescheiden te zijn. Als u het er niet mee eens bent, mag u interrumpen, als het maar niet ontardt in een al te grote chaos! Wij beginnen met het blok «doelstelling, doelgroep en instrumentarium».

**

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Voorzitter! Wie het gesprek over de SW heeft meegemaakt, zal zich herinneren dat verschillende geledingen met elkaar in discussie gingen. Ik heb mij geprepareerd op eenzelfde werkwijze.

Ik ga eerst in op de doelgroepbeschrijving, want daar begint het gedonder in de glazen al. Betrokkenen, degenen die het werk straks moeten organiseren, zijn het daarover oneens. De VNG en de Landelijke vereniging van uitvoeringsinstanties banenpool en JWG willen de Melkert-1-banen en de experimenten er ook bij betrekken. De RCO en het CBA willen conform het advies van de SER werken en wil zelfs alleen maar de fase-4-mensen uit de Arbvo-indeling. De FNV, het CNV en de AVC willen ook fase 4 en niet-uitkeringsgerechtigden die wel werkloos zijn. In de wet staat echter dat alleen uitkeringsgerechtigden die werkloos zijn in aanmerking komen voor een WIW-indicatie. Ik verkrijg van de vertegenwoordigers van de VNG en de Landelijke vereniging van uitvoeringsorganisaties banenpool/JWG graag een toelichting. Zij zijn ervoor om de Melkert-1-banen en de experimenten onder de WIW te brengen. Wellicht

willen zij dat nu beargumenteren. Het lijkt mij voor de hand liggend dat vervolgens de andere partijen aangeven waarom zij het daar niet mee eens zijn.

De heer **Kerckhaert**: Voorzitter! Wij zijn inderdaad voor het zoveel mogelijk stroomlijnen van additionele gesubsidieerde arbeid. Dit betekent voor ons: de Melkert-2-regeling eraan toevoegen, na afloop van de huidige experimenteerperiode die tot eind 1998 loopt. Wij zetten deze operatie ook op om te stroomlijnen en om zoveel mogelijk flexibiliteit en ruimte te creëren. Wij zouden de Melkert-1-regeling er eigenlijk ook wel onder willen laten vallen. Overigens heb ik gelezen dat de Raad van State er ook zo over denkt. Toch zouden wij niet zo hard willen stellen dat het allemaal meteen zou moeten. De belangrijkste drijfveer voor ons is echter dezelfde stroomlijningsoperatie en de uitstraling, het imago. Als je een gesubsidieerd arbeidstoeleidingsinstrumentarium hebt en je wilt mensen die op grote afstand op de arbeidsmarkt staan meer mogelijkheden geven en perspectief geven op detachingsplaatsen en op werkervaringsplaatsen, dan is het van belang dat je voorkomt dat het een vergaarbak is van mensen die absoluut nooit meer op de arbeidsmarkt komen. Dus is het belangrijk om een instrument te hebben dat algemeen kan werken en waaruit mensen perspectieven kunnen halen. Doorstroming is belangrijk en moet, waar mogelijk, worden nagestreefd. Als dat niet kan, leg je je bij het onvermijdelijke neer en is het een last ressort-voorziening. Maar als je beide elementen wilt dienen, is het belangrijk om beide elementen in de doorstromingsoperatie mee te nemen. Anders wordt het een vergaarbak. Dat is voor de mensen niet goed en dat is voor het perspectief niet goed. Dat zijn onze motieven.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): De minister zegt steeds dat de Melkert-1-banen erbuiten blijven en geeft als argument dat het een uitbreiding van de collectieve sector is. Kunt u daar iets over zeggen?

De heer **Kerckhaert**: Ik heb wel enig begrip voor zijn argument. Hij zegt: het is wel een uitbreiding van de collectieve sector, maar het zijn echte reguliere banen. Daarom noemt hij die banen: niet gesubsidieerd, niet additioneel. Daarin heeft hij wel gelijk. Maar als je het perspectief van het aanvullend instrumentarium ruim wilt houden, als je geloof hebt in het doorschuiven van mensen die ooit zijn geïndiceerd voor fase 4 maar in wie toch wat meer zit en als je meer flexibiliteit wilt hebben, dan is er niets op tegen om de Melkert-1-banen in het instrumentarium te brengen, ook al zijn het reguliere banen. Het kan ook voor het totaal van het imago van de WIW-arbeidsplaatsen gunstig zijn. Dat is ons belangrijkste doel voor de mensen die onder het instrument vallen.

De heer **Veen**: Voorzitter! Aanvullend daarop wil ik het volgende stellen. Landelijk streven wij er hard naar om een eenloketverhaal te realiseren. Wij zijn bezig met het opzetten van de CWI's. In het verlengde daarvan zou ook gestreefd moeten worden naar een eenloketverhaal voor gesubsidieerde arbeid. Hoe dan ook, welke definitie je ook hanteert, in mijn optiek is de Melkert-1-functie een gesubsidieerde plaats. Los van de discussie over de vraag of het reguliere arbeid is, ik stel vast dat het op termijn gaat om dezelfde doelgroep. En dat is nog belangrijker. Het is goed voor werklozen/werkzoekenden om bij één loket terecht te kunnen. Dat loket moet in feite de keuze kunnen maken waar betrokkene heen moet. Als dat instrumentarium dan in de achtertas zit, hoeven er niet allerlei overdrachtsmomenten plaats te vinden. Ik denk dat daarvoor een eenduidige regie nodig is. Dat zijn voor mij dé argumenten.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dan zou ik nu graag de argumenten horen van de mensen die daartegen zijn. Het gaat mij dan met name om het argument van het last ressort.

De heer **Muller**: Uit de discussie met de heer Kerckhaert zojuist is duidelijk geworden waarom wij ons standpunt hebben ingenomen. Wij zien Melkert-1-banen uitdrukkelijk als regulier werk en dus niet behorend tot deze categorie. Wij willen de Melkert-1-banen daar buiten houden. Dat is, kort gezegd, de overweging om de Melkert-1-banen niet tot deze groep te doen rekenen. Wij willen ons vooral concentreren op fase 4, omdat ook moet worden gekeken naar de groep mensen die hierop uiteindelijk een beroep moet doen. Ik heb begrepen dat uit recente gegevens blijkt dat het aantal mensen dat langer dan drie jaar werkloos is boven de 100 000 ligt. De doelgroep van de wet, mensen die langer dan één jaar werkloos zijn, betreft een aantal van ongeveer 221 000 mensen. Ik wil niet discussiëren over de cijfers. Maar als je daaruit moet selecteren, haal je echt dit soort aantallen niet. Daarom moet het instrument heel uitdrukkelijk worden gebruikt voor de groep die het echt nodig heeft. Wij leggen daarom wat de dienstbetrekking betreft de nadruk heel sterk op fase 4. Zodra de werkervaringsplaatsen erbij worden betrokken, komt fase 3 natuurlijk ook in aanmerking. Om die reden willen wij Melkert 1 erbuiten laten.

De heer **Rijkhoff**: Wat de Melkert-1-banen betreft zijn wij het op hoofdlijnen eens met de collega's van de vakbeweging. Het is wel van belang dat stroomlijning plaatsvindt. Daarom onderschrijven wij de benadering op het punt van de JWG en de banenpool. Het is belangrijk dat er voor de fase 3 en fase 4 een heldere verantwoordelijkheidsverdeling tot stand komt. Het wetsvoorstel hinkt toch op verschillende gedachten.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Daarover komen wij straks nog te spreken.

De heer **Kerckhaert**: Ik wil de heer Muller een vraag stellen over zijn standpunt. Hij zegt: ik vind dat de Melkert-1-banen niet onder de WIW moeten vallen, omdat het regulier werk betreft. Toch wordt een groot deel van de loonkosten door de overheid blijvend zwaar gesubsidieerd. Maar als de Melkert-1-banen niet onder de WIW moeten vallen, waar moeten die dan onder vallen? Tot op heden zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de Melkert-1-banen. De zorgsector moet de andere helft regelen en met de gemeenten overleg voeren over de vraag welke mensen daarop geplaatst kunnen worden. De overheid, i.c. de gemeenten hebben dus een belangrijke regietaak. Die zal de heer Muller niet willen wegnemen. Het enige waar hij kennelijk bezwaar tegen heeft, is dat de regeling die nu herkenbaar bij de gemeenten ligt, in een iets meer gedereguleerde vorm bij de gemeenten komt te liggen. Ik begrijp de portee van zijn bezwaar niet.

De heer **Leerentveld**: Voorzitter! Wat Melkert 1 betreft is er een onderscheidend criterium. Collega Muller heeft dat zojuist aangegeven. Over Melkert 1 worden in de CAO afspraken gemaakt. Er worden functies in de CAO gecreëerd. In feite kan Melkert 1 worden aangegeven als een stimuleringsregeling om in CAO's het gat te dichten tussen het minimumloon en de eerste loonschaal. Je kunt van Melkert veel zeggen, maar in dat opzicht is de regeling heel succesvol gebleken. Zij is erin geslaagd om in alle CAO's in de collectieve sector die schalen te creëren. Tegelijkertijd moet je de vraag stellen: hoe lang moet Melkert 1 nog voortbestaan, nu het strategische effect de facto al is bereikt? Je kunt dezelfde vraag stellen ten aanzien van de WIW als geheel. Het kan in feite ook worden omgedraaid. De WIW kan op dezelfde hoogte worden

gebracht als Melkert 1. En laten wij dan van de WIW een stimuleringsregeling maken die erop gericht is om in eerste instantie laag gekwalificeerde banen in Melkert-1-constructies te creëren.

De heer **Bakker** (D66): Ik heb een aanvullende vraag, aan u en wellicht ook aan anderen. Wij krijgen straks het werkfonds, de WIW. Is, los van de vraag wat er precies onder valt, niet één van de problemen dat mensen die eenmaal voor JWG, banenpool, Melkert 1 en Melkert 2 in aanmerking zijn gekomen heel lastig nog elders terecht komen? Met andere woorden, zij stromen niet door omdat er nu juist een organisatorische kloof gaapt tussen de WIW en alles wat eronder valt en de rest van de arbeidsmarkt.

Mevrouw **Essers** (VVD): Ook ik heb een aanvullende vraag, voorzitter. De heer Leerentveld zegt: als je Melkert 1 beschouwt als een strategisch instrumentarium om tussen het wettelijk minimumloon en de laagste CAO-schalen een opvulling te creëren, dan is dat gelukt. Ik herinner mij een stevig debat bij de behandeling van de begroting van Sociale Zaken, waarin de Kamer heeft geconstateerd dat dat op de normale manier nog lang niet het geval is. Bedoelt de heer Leerentveld dat de laagste CAO-schalen grotendeels gevuld zijn door Melkert-1-bezetting? Of vindt hij inderdaad dat het op dit moment voldoende is gevuld in de CAO's?

De heer **Leerentveld**: Als wij het hebben over de CAO's in de collectieve sector, hebben wij het over de CAO's van het Rijk, de gemeenten, de gezondheidszorg, de bejaardenzorg etc. In al die grote CAO's zijn schalen gecreëerd tussen het minimumloon en de eerste loonschaal. Kenmerkend daarin is bijvoorbeeld het akkoord dat vorig jaar is gesloten met het College van arbeidszaken. Die functies zijn in feite regulier geworden. Met ander woorden, zij mogen ook voor anderen dan «Melkertianen» worden gebruikt. Ik weet niet of de gemeenten dat al doen. Men moet zich wel realiseren dat vakbonden voor veel verantwoordelijk kunnen worden gehouden, maar niet voor het aannemen van mensen. Dat doen de werkgevers nu eenmaal. Maar op de vraag of de mogelijkheden zijn gecreëerd in de CAO's, kan ik antwoorden dat wij gehoor hebben gegeven aan de oproep van het kabinet om het gat tussen het minimumloon en de eerste loonschaal te overbruggen. Dat geldt dan voor het CAO-bereik dat wij hebben.

Mevrouw **Essers** (VVD): U doelt op het feit dat de functies op papier zijn gecreëerd. Ik vraag of de functies ook werkelijk zijn bezet.

De heer **Leerentveld**: Dat is een vraag die u veel beter aan de VNG kunt stellen. De VNG is één werkgevers die mensen aanneemt. Vakbonden nemen geen mensen aan, althans niet in het kader van Melkert 1.

De heer **Van Vuren**: Voorzitter! Voor Arbeidsvoorziening zijn Melkertbanen gewone banen, die gecreëerd en bezet kunnen worden. Zij worden bijzonder gefinancierd en zij zijn bedoeld voor mensen die niet in andere functies geplaatst kunnen worden. Ik wil een paar cijfers noemen die bruikbaar zijn in de discussie. Arbeidsvoorziening heeft landelijk in 1996 ruim 7200 Melkert-1-banen vervuld, waarvan bijna 5700 na een aanbodversterkend traject. Dit betekent dat de banen in de dienstverlening normaal worden behandeld. Natuurlijk zijn de gemaakte samenwerkingsafspraken met de gezondheidszorgsector een belangrijke verklaring. Maar dat verklaart nog maar de helft van de prestaties op dit terrein. Dat is reden te meer om, juist vanuit de optiek van het verknopen van sectoraal en arbeidsvoorzieningsbeleid, ervoor te pleiten dat het juist in dat domein blijvend zijn beslag kan hebben.

De heer **Veen**: Er ontstaat nu een discussie over de vraag: Melkert 1 wel of niet binnen de WIW. Wij praten hier over regiefuncties. Ik stel in de praktijk vast dat banenpoolplaatsen verdrongen worden door Melkert-1-functies. Die worden omgezet. Dit betekent dat er dringende behoefte is aan een regiefunctie. Een regiefunctie houdt in mijn optiek ook in dat je niet alles zelf hoeft uit te voeren. Wanneer Arbeidsvoorziening in de praktijk bijzonder succesvol blijkt te zijn, moet dat vooral zo blijven. Maar er is al terecht gesteld: wij praten over dezelfde doelgroep, er is een aanbodversterkend traject nodig. Met name in het kader van de WIW kunnen de aanwezige instrumenten als traject worden gebruikt voor een dergelijke functie. Dat sterkt mij in het geloof dat er een duidelijke regie op moet worden gezet. In ieder geval moet de verantwoordelijkheidsafbakening goed worden geregeld.

De heer **Bakker** (D66): U zegt: wij zien de banenpoolplaatsen verdrongen worden door Melkertbanen. Ik meen dat dat het «vermelken» van banenpools wordt genoemd. Dat kom ik in de praktijk allemaal tegen! Maar is er niet juist daardoor sprake van een kloof tussen alle additionele arbeid en de rest van de arbeidsmarkt? U zegt: het één verdringt het ander. Het doet soms denken aan een rondtollend circuit. Het is leuk dat de gemeenten die zaken kunnen doen. Maar als er vervolgens geen aansluiting is via Arbeidsvoorziening of anderszins op de rest van de arbeidsmarkt, op de sectorale aanpak etc., dan is het de vraag of daarmee uiteindelijk wordt bereikt wat men wil.

De heer **Veen**: Het antwoord op uw vraag is heel wat fundamenteeler dan de simpele vaststelling dat het op dit moment zo is. De banenpool is een onderkantmaatregel, een vangnetconstructie. Dat was het primaire doel van de regeling. In de WIW gaat dat veranderen. Het karakter van de maatregelen gaat veranderen. Bij de JWG hoopten wij op een duidelijke aansluiting bij bijvoorbeeld de Melkert-2-regeling. Die aansluiting is echter bij wetgeving verboden. Dat is een maatregel die doorstroomgericht is. De gemeenten zijn er zo langzamerhand redelijk succesvol en bedreven in geraakt. Wij hebben een methodiek ontwikkeld, vaak in samenwerking met Arbeidsvoorziening. Dat gebeurde soms met meer en soms met minder succes. Maar de afstemming moet nadrukkelijk plaatsvinden. Alleen moet wel eenduidig geformuleerd zijn wie de eindverantwoordelijke is voor het totale beeld dat wordt geschetst.

Mevrouw **Boomsma**: Voorzitter! Ik ben projectmanager bij de Regiegroep SWI. Ik zit hier in een bijzondere situatie. De drie partijen die in het veranderingstraject zitten, zitten hier ook aan tafel. Ik zit hier vanuit de specifieke SWI-verantwoordelijkheid. Ik heb aan de leden van de Kamercommissie een rapport laten uitdelen, waarin de Regiegroep door een werkgroep de relatie heeft laten uitwerken tussen de werkprocessen in het kader van WIW en SW én de samenwerking op het gebied van werk en inkomen, zoals wij voorstaan in het kader van het verhaal «Intake en aanbodanalyse» en de arbeidstoeleiding. Er zou steeds meer sprake moeten zijn van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van sociale diensten, Arbeidsvoorziening en bedrijfsverenigingen/UVI's. Wij hebben in dat proces op een bepaald moment geconstateerd dat het hele WIW-gebeuren niet los kon staan van het algemene verhaal van «Intake en aanbodanalyse». Er zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd in het rapport. Eén van de belangrijkste is dat er niet twee aparte circuits moeten ontstaan van instrumentarium, van arbeidstoeleiding en van intake van werkzoekenden. Wij hebben dat uitgewerkt. Wij menen dat alle instrumenten op het gebied van de WIW en de SW onderdeel uitmaken van een totaalpakket aan instrumenten om mensen tot de arbeidsmarkt te geleiden. Dat zou in het kader van de coördinatie van de middelen als één geheel moeten worden gezien. Op deze manier kan worden voorkomen

dat de twee circuits gescheiden naast elkaar blijven bestaan, met alle nadelen van dien. Ik denk aan een onvoldoende doorstroming tussen de twee circuits.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): U snijdt een heel belangrijk punt aan. Ik wil echter nog kort terug naar de doelgroep zelf. De FNV stelt, niet ten onrechte, dat wij het hebben over honderdduizenden mensen die niet spontaan aan de slag komen en lang aan de kant staan. Als je pleit voor een verbreding en voor het richten van de WIW-inspanning op die grote groep, dan moet je vrezen dat de mensen die binnen de groep het slechtste af zijn niet aan bod komen. Ik ben er beducht voor dat iedereen op één hoop wordt gegooid en dat de gemeenten in de verleiding komen – wat ik mij kan voorstellen – om de beste mensen uit die groep te halen. Daarop wil ik graag een reactie.

Mevrouw **Van Kampen**: Ik ben Anke van Kampen, wethouder in Den Haag. Ik zit hier namens de VNG. Ik meen dat gemeenten nu juist niet de neiging hebben om aan de bovenkant te gaan zitten. Het is natuurlijk heel prettig dat een gemeente zelf een beleidskeuze kan maken. Maar het is voor de gemeente ook heel belangrijk om te kijken naar de mensen die het langst werkloos zijn. Aan die mensen moet binnen de gemeente natuurlijk de grootste zorg worden besteed. Ik denk aan uitkeringen, armoedeproblematiek, maatschappelijke problemen etc. In de praktijk gaan de gemeenten juist aan de onderkant zitten, als het gaat om het helpen van mensen aan banenpools-banen en Melkert-1- en Melkert-2-banen. Er is zojuist gediscussieerd over de vraag of Melkert 1 onder de WIW moet vallen of niet. Uiteraard zijn wij het er van harte mee eens dat Melkert-1-banen reguliere banen zijn. Maar het aantrekkelijke voor ons is dat is voorgeschreven dat zij bestemd zijn voor mensen die langer dan een jaar werkloos zijn. In die zin kan er dus worden gestuurd met de doelgroep. De vraag is gesteld of heel veel gebruik wordt gemaakt van de onderste schalen die er inmiddels zijn. Maken die de Melkert-1-banen overbodig? Wij hebben er weinig zicht op in hoeverre daarvan op dit moment sprake is. Het is niet de gemeente die veel mensen aanneemt. Helaas raakt de gemeente als werkgever meer mensen kwijt dan dat er mensen bij komen. Maar voor ons is het belangrijkste dat het gaat om mensen die lang werkloos zijn. Die moeten het eerst aan bod komen. Dan kan worden gevraagd: is de WIW niet ambitieus, omdat toch niet alle mensen geholpen kunnen worden? Ik denk dat dat het geval is. Je moet er niet van uitgaan dat het een sluitende aanpak is. Je kunt echt niet iedereen aan het werk helpen. Maar het is aan de gemeente om een doelgroep te indiceren. Er zijn verschillende instrumenten. De gemeente kan zelf kiezen. Zij kan zelf uitmaken welke doelgroep het eerste in aanmerking komt. Zij kan daarop zelf het beleid afstemmen. Het idee dat wij iedereen kunnen helpen met de WIW is een illusie, tenzij het een opneinderegeling wordt.

De heer **Muller**: Moet ik hieruit afleiden dat u onze keuze ondersteunt? Bent u ook van mening dat het instrumentarium met name moet worden gericht op – om een nare aanduiding te gebruiken – de fase-4-mensen?

Mevrouw **Van Kampen**: Ik denk dat het voor de gemeenten erg belangrijk is om daarin zelf beleid te kunnen voeren. Zij kunnen dan kijken naar hun eigen bestand van werklozen en de problematiek binnen de gemeente. Ik zou er bezwaar tegen hebben om het instrument te beperken tot fase 4. Dan wordt de regeling beperkt tot de mensen die weinig of geen mogelijkheden hebben tot doorstroming naar de reguliere arbeidsmarkt. Het aardige van de combinatie van fase 3 en fase 4 is dat er sprake is van flexibelere inzetbaarheid. Het is soms wonderlijk dat mensen die in eerste instantie geen mogelijkheden leken te hebben, toch blijken te

kunnen doorstromen. Het schot tussen fase 3 en fase 4 is niet zo helder te maken dat kan worden gezegd: dié mensen vallen onder de WIW en blijven daar en dié mensen komen in aanmerking voor de reguliere arbeidsmarkt. Heel vaak zijn er gradaties. Het is voor ons heel belangrijk dat er een schuif kan worden gemaakt.

De heer **Muller**: Ik heb begrip voor de constatering dat er niet echt een schot zit tussen de fasen. Ik moet echter vaststellen dat mevrouw Van Kampen inconsistent is in haar redenering. Zij zegt eerst dat de gemeente in de praktijk bezig is om de mensen die het het hardst nodig hebben te helpen. Mijn conclusie is dan: de mensen die het het hardst nodig hebben, zitten vooral in fase 4. De mensen in fase 3 kunnen met werkervaringsplaatsen weer veel verder worden geholpen. Het is toch logisch dat op die groep – die landelijk gezien heel groot is, namelijk een paar honderd-duizend mensen – het instrumentarium wordt gericht. Dan moeten niet uit die hele grote vijver de besten worden gehaald.

Mevrouw **Van Kampen**: Ook de gemeenten hebben in het kader van de nieuwe Algemene bijstandswet de verplichting om actief te zijn op het punt van doorstroming naar de arbeidsmarkt, uitstroom uit de Algemene bijstandswet naar de arbeidsmarkt. Beide instrumenten zijn dus nodig. De WIW moet niet alleen worden gezien als een plek waar mensen blijven die verder niet naar de arbeidsmarkt kunnen.

Mevrouw **Essers** (VVD): Misschien mag ik mevrouw Van Kampen een wat vervelende vraag stellen? Zij wees op de nieuwe Algemene bijstandswet en de uitstroomverplichting. Ik geloof direct dat wij ons het meest bezorgd moeten tonen over de mensen die het langst in de bakken zitten. Maar ik kijk dan naar de financiële consequenties van de nieuwe Algemene bijstandswet over twee jaar. Er wordt niet langer voor 90% vergoed door het Rijk. De gemeenten gaan grotere risico's lopen. Ik kijk tevens naar het behoorlijke tekort voor het aantal mensen dat eigenlijk geholpen zou moeten worden in de WIW en naar de risico's voor de toekomst. Ik kan mij dan niet aan de indruk onttrekken dat ook voor de gemeenten een zeker afroomeffect heel belangrijk is. Ik denk dan aan de gemeentebegroting. De gemeenten zullen er straks veel middelen bij moeten leggen voor zowel de bijstand als de risico's die vastzitten aan de WIW.

De heer **Van Vuren**: Mag ik een aanvullende opmerking maken, voorzitter? Ik meen dat niet helemaal recht wordt gedaan aan het begrip fasering van dienstverlening fase 3 en fase 4. Ik hoor over de tafel gaan dat onder fase 4 mensen vallen die geen kans hebben op doorstroming. Het concept van de fasering van dienstverlening is door Arbeidsvoorziening ontwikkeld. Wij hebben daar ook draagvlak voor gevonden. In dat concept wordt nadrukkelijk niet van een afgeschreven categorie werkzoekenden in fase 4 gesproken. Nee, in fase 4 zitten mensen die op dit ogenblik niet de capaciteit hebben, door welke omstandigheden dan ook, om via bemiddeling naar regulier werk toegeleid te worden. Dit betekent – en daar moet dan ook de cesuur liggen – dat aanbodversterking die gericht is op de arbeidsmarkt voor die categorie op dit ogenblik niet of nog niet aan de orde is. Ik wil graag dat onderscheid aanhouden. Anders lopen wij het risico dat al te gemakkelijk wordt gezegd: fase 4 is misschien wel fase 3. Nee, onder fase 3 vallen de cliënt-werkzoekenden die, aanbodgericht, kunnen worden toegeleid naar reguliere arbeid.

De heer **Bakker** (D66): Voorzitter! Ik kom even terug op wat mevrouw Boomsma heeft gezegd. Zij zei: er moeten niet twee aparte circuits van instrumenten ontstaan. Dat is het SWI-project waarin gemeenten, Arbeidsvoorziening en uitkeringsinstanties samenwerken. Vervolgens

hoor ik dat vertegenwoordigers van gemeenten, Arbeidsvoorziening en organisaties van werknemers elkaar in de haren vliegen over de vraag hoe de taken zich zouden moeten verhouden. Ik ben doodsbenuwd dat er twee aparte circuits ontstaan, omdat er vervolgens geen aansluiting tussen de twee aparte circuits zal zijn. En daarom is de doelstelling zo belangrijk. Ik zie daarvan in de praktijk en hier aan tafel echter zo weinig terug.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Voorzitter! Het is ook mij opgevallen dat er op het punt van de taakverdeling een groot verschil van mening is tussen Arbeidsvoorziening en de VNG. Ik kijk daarbij met name naar de doelgroepen. Kan wellicht nadrukkelijker worden aangegeven hoe de verschillende partijen hiertegenaan kijken? Daarbij moet natuurlijk worden uitgegaan van de WIW en de Arbeidsvoorzieningswet. Immers, beide wetten gelden dan. Verschillende activiteiten zouden elkaar kunnen overlappen, ook op het punt van de doelgroepselectie. Wat verwachten de partijen van elkaar en hoe zien zij elkaars positie in dit geheel?

De heer **Rombout**: Voorzitter! Het is ongelooflijk interessant dat iedereen denkt dat het anders zou moeten. En daarom zitten wij ook in de Regiegroep SWI. Mevrouw Boomsma merkte terecht op dat wij het in die formule kunnen oppakken. Maar de FNV heeft terecht opgemerkt dat dit moet gebeuren met een afgeronde verantwoordelijkheid vanuit de gemeenten. Arbeidsvoorziening heeft gelijk als zij stelt dat de mensen moeten worden ingezet waar zij het meest effectief zijn. En dan zijn wij er dus uit. Einde discussie! SWI is ingezet, er is een proces ingezet. En nu worden er weer modellen gemaakt. Daar moeten wij mee stoppen in dit land.

De heer **Van Vuren**: Voorzitter! Ik wil iets uitvoeriger ingaan op de vraag van mevrouw Bijleveld. Voor onze opstelling is de vraag bepalend: hoe worden klanten-werkzoekenden bediend en welk resultaat boeken wij? In het concept van de samenwerking met de uitkerende instantie is dit een belangrijke factor. Dat is natuurlijk wiedere. Ik kijk daarbij naar het vierfasenmodel van dienstverlening. Daarmee is een gestroomlijnde uitvoering van bemiddelingsplannen voor de afstand tot de arbeidsmarkt geïntroduceerd. Dat is op tafel gelegd en met de politiek en de partijen breed besproken. Uiteindelijk is dit leidend geworden in SWI-verband, ondanks het gegeven dat het om modellen gaat. De fasen 2 en 3 zijn gericht op bemiddeling naar reguliere arbeid. Dit betekent: via arbeidsgerichte aanbodversterking, beroepsgerichte scholing en werkervaring naar een baan. Het is gebaseerd op samenwerking. Wij doen het niet eenzijdig. Wij stellen de afstand tot de arbeidsmarkt met de uitkerende instanties vast. Het bemiddelingsplan en de toeleidende instrumenten stellen wij samen met de uitkerende instantie, de sociale dienst dan wel de uitvoeringsinstelling vast. En dan gaan wij aan de slag. Wat is nu een succesfactor gebleken in de afgelopen jaren? In dit traject is er een consulent die de cliënt-werkzoekende begeleidt tot en met nazorg na plaatsing. Knippen in dat proces hebben over het algemeen een geringere waarde.

Nu kijken wij naar het wetsvoorstel dat op tafel ligt. Wij moeten constateren dat er iets bijzonders aan de hand is. Het kabinet beoogt om ook de gemeenten een rol te laten vervullen bij de uitvoering van de bemiddelingsplannen voor fase-3-kandidaten. Dit kan volgens ons tot het volgende leiden. Allereerst kan de transparantie – die inmiddels zowel voor de directe belanghebbenden, de cliënten als de uitvoerende instellingen was gecreëerd – in verantwoordelijkheids- en taakverdeling onhelder worden. De Raad van State noemt dat de overlap die in verschillende wetten wordt gebracht. En volgens ons is daarmee niemand gediend. Bovendien is het niet doelmatig. Met enige terughoudendheid

wijs ik erop dat het ertoe kan leiden dat gemeenten zelfstandige bemiddelingsactiviteiten gaan ontwikkelen en niet primair gefocust zijn op de samenwerking, die in feite de basis van het hele proces zou moeten worden. Die ruimte hebben de gemeenten. En als dit in de verwachting ligt, zouden wij dat met elkaar moeten willen voorkomen. De minister heeft gezegd dat die overlap in de praktijk wel zal worden opgelost. Partijen moeten samenwerken. En dus zal alles wel goed komen. Wij worstelen daar toch wat mee. Natuurlijk mag van Arbeidsvoorziening, een publiek gefinancierde organisatie, worden verwacht dat zij in de sfeer van de arbeidstoeleiding maximaal samenwerkt met andere partijen. Maar er wordt een wet op tafel gelegd die de bedoeling heeft om tot stroomlijning te komen. Echter, de uitvoeringsorganisatie wordt via dit wetsvoorstel niet gefaciliteerd met een helder regime. In feite wordt er mist gecreëerd. En dan zeg ik: als over een paar jaar blijkt dat het niet goed is gegaan, door welke omstandigheden dan ook, ligt het weer op het bord van de uitvoerende instantie. Dat moeten wij proberen te voorkomen.

Mevrouw **Essers** (VVD): Voorzitter! Wij zijn intussen aanbeland bij het tweede blok, terwijl ik nog enkele vragen heb over het eerste blok. Maar de opmerkingen van de heer Van Vuren raken wel een kernpunt van de problematiek. Hij houdt een pleidooi om te kijken naar wat er tot nu toe in het SWI-traject tussen de partijen is afgesproken. Ook mevrouw Boomsma is hierop ingegaan. Ik constateer dat er in de WIW een dubbele toets zit op het punt van de gesubsidieerde arbeid. Daarbij heeft Arbeidsvoorziening een voortrekkersfunctie. De heer Van Vuren sprak daar echter niet over. Wat is de reactie hierop van de diverse aanwezigen? Overigens wijs ik erop dat het desbetreffende rapport nog niet van commentaar is voorzien van de kant van enkele besturen, het kabinet en de Kamer. En dus is er nog geen model gekozen. Beide intenties die in deze wet en in het SWI-traject vastliggen, staan in ieder geval haaks op elkaar. Sterker nog, Arbeidsvoorziening geeft nu al aan, bij de inspraak op de WIW, dat er mooie taken zijn weggelegd voor Arbeidsvoorziening en dat zij bij de minister zal aankloppen voor extra middelen.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Voorzitter! Ik heb mijn vraag nadrukkelijk gericht op de taak- en doelgroepomschrijving in zowel de WIW als de Arbeidsvoorzieningswet. Wellicht kan de VNG aangeven hoe zij zich opstelt? Ik kan mij voorstellen dat de VNG een reactie wil geven op de opmerkingen van de kant van Arbeidsvoorziening.

De heer **Kerckhaert**: Voorzitter! Ik zat inderdaad te popelen om hierover iets te zeggen. Wij moeten niet vergeten waarmee wij bezig zijn, namelijk het stroomlijnen van het instrumentarium dat er vandaag de dag is. Wij willen dat flexibeler, toegankelijker, beter maken. Dan kijk ik naar wat wij nu hebben. En dat vind ik niet helemaal correct terug in de opstelling van het CBA. Wij hebben nu een sluitende aanpak voor jongeren. Arbeidsvoorziening hoort het beste te doen wat zij kan – en dat doet zij ook – als jongeren onder de 23 jaar niet aan het werk komen. Maar wij accepteren in Nederland niet dat dit niet binnen een jaar tot werk leidt. Dus als het niet lukt, moet ervoor worden gezorgd dat er iets met die mensen gebeurt. Daarom zijn de gemeenten ingeschakeld en is de JWG ontstaan. En dat blijft gewoon zo. Dat betekent dat wij de verantwoordelijkheid hebben. Wij hebben met elkaar in dit land besloten dat wij niet accepteren dat mensen onder de 23 jaar niet aan de bak komen. Wij moeten daar wat voor doen. Dat blijft in de WIW ook het geval.

De heer **Veen**: In aanvulling daarop merk ik op dat er geen fasegewijs onderscheid is gemaakt.

De heer **Kerckhaert**: Inderdaad. Wij moeten in het kader van de JWG met de mensen aan de slag, op welke manier dan ook. En dan gaat het niet om fase 4, fase 3 of fase 2. Het gaat om jongeren die wij op de arbeidsmarkt willen hebben. Wij zijn daarmee bezig. Die verantwoordelijkheid moet inderdaad bij de gemeenten worden gelegd. Wie moet het anders doen als dat niet lukt? Wij willen allemaal dat die jongeren aan het werk komen. Zo zie je dat het instrumentarium is gevuld met de «oude» JWG en met de «oude» banenpool, bedoeld voor de fase-4-klanten die niet naar de arbeidsmarkt kunnen. Wij hebben in dit land besloten dat doorstroming, waar enigszins mogelijk, meer moet worden geaccentueerd. Als doorstroming niet mogelijk is, moeten er ook andersoortige mogelijkheden zijn. Zo zijn wij met elkaar bezig. Als de gemeenten die verantwoordelijkheid krijgen, moet een en ander niet in fasen worden geknipt. Dan wordt het een instrument dat niet werkt. Daarom vind ik de opstelling van de werkgevers en de werknemers te rigoureuus. Dat doet geen recht aan het uitgangspunt. Men realiseert zich niet dat wij niet bezig zijn met het verleggen van allerlei verantwoordelijkheden. Het moet allemaal flexibeler en beter worden gemaakt, zonder dat er verantwoordelijkheid worden weggenomen of toegevoegd.

De heer **Bakker** (D66): U zegt: er wordt geen verantwoordelijkheid weggenomen of toegevoegd. Dat is misschien wel juist het probleem. Er is helderheid over de verschillen in verantwoordelijkheden en over de vraag wie op welk moment de regie heeft.

De heer **Kerckhaert**: Er worden in essentie aan de bestaande verantwoordelijkheden van de sociale partners voor allerlei regelingen, van de gemeenten voor allerlei regelingen en van de tripartiete Arbeidsvoorziening in essentie door deze WIW geen echte veranderingen doorgevoerd. Wij zouden met elkaar de winst moeten halen uit de uitvoeringspraktijk. Daar is dat SWI-traject voor. Wij moeten met elkaar samenwerken in de uitvoering. Dit wil niet zeggen dat de verantwoordelijkheden van de partijen gewijzigd moeten worden. Wij moeten zodanig met elkaar werken dat wij het meest efficiënte resultaat kunnen halen. Daarop is SWI gericht. Wij hebben een eindadvies zien verschijnen, maar twee van de drie besturen zijn nog niet in staat gebleken om daarover een eindoordeel te geven. In die fase zitten wij. De Kamer krijgt het binnenkort te zien. Maar de verantwoordelijkheden zijn op dit moment redelijk helder en zullen ook redelijk helder blijven. Het gaat erom dat wij tot een meer efficiënte uitvoering kunnen komen. Daarvoor is SWI bedoeld. Ik heb daar goede verwachtingen van.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Voorzitter! Ik wil hierover nog kort iets zeggen en vervolgens nog even ingaan op het eerste blok. De heer Van Vuren zei: het is transparanter geworden, ook voor de mensen om wie het gaat. Ik mag toch hopen dat de mensen niet eens weten of zij onder in fase 3 of fase 4 vallen. Wij moeten ervoor zorgen dat er in deze wet voorwaarden worden geschapen, zodat er, om wille van deze mensen, zo min mogelijk bureaucratie, schotten etc. ontstaan. Eigenlijk vind ik de discussie waarbij precies wordt gekeken naar fase 3 en fase 4 niet zo vreselijk overtuigend. Ik mag echt hopen dat de mensen niet weten in welke fase zij zitten.

De heer **Muller**: Maar, mevrouw Kalsbeek, dat is toch niet bepalend voor wat de uitvoeringsorganisatie ermee doet?

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dat vind ik wel.

De heer **Muller**: Dat vind ik niet. Het is natuurlijk voor de mensen van belang. Maar uiteindelijk hebben 10 000, 20 000 of 30 000 van de

honderdduizenden mensen een kans. Zij worden op enig moment geselecteerd. Het gaat op dit moment om de selectie, om degene die selecteert. Daarom kiezen wij ervoor om de mensen een kans te geven die er ook echt voor in aanmerking komen.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Daar gaat het volgens mij niet om. Het gaat om een competentiegeschil tussen het CBA en de gemeenten.

De heer **Muller**: Niet wat ons betreft. Laat dat helder zijn.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Niemand houdt ervan als wordt gezegd dat er een competentiegeschil is. Dat begrijp ik ook wel. Dat is niet zo chic. Maar ik ben toch bang dat dit een beetje aan de orde is. Daarom heb ik mijn hoop gevestigd op SWI. De cliënt moet het uitgangspunt zijn. En het zal mij worst wezen wie het eerst met de cliënt te maken heeft. Als de cliënt maar niet losgelaten wordt, als hij maar wordt meegenomen in het traject. En met een fase-3-client ben je misschien eerder klaar dan met een fase-4-client. Fantastisch. Maar laten wij in vredesnaam niet de grenzen gaan scherp slijpen!

De heer **Bovens**: Voorzitter! Ik ben directeur van een uitvoeringsorganisatie WSW, eigenlijk WIW. Ik zou het statement van mevrouw Kalsbeek willen onderschrijven. Als je instroomt bij onze organisatie, is de fase waarin je zit absoluut niet interessant. Je bent een nieuwe collega, je hebt een individueel traject. En of je een banenpooler bent, een WSW-medewerker of een JWG'er bent, dat is niet relevant. Natuurlijk zie je het wel aan de leeftijd. Maar het gaat erom dat voor mensen werk op maat wordt geboden. Daar zitten financiële trajecten aan vast. Er spelen ook allerlei voorwaardenscheppende aspecten mee in het kader van de samenwerking tussen allerlei organisaties. Dat is uitermate relevant. Deze institutionele discussie lost misschien veel op voor instituties, maar levert niets op op het punt van het creëren van banen. Mijn verhaal is dan ook dat het nieuwe culturele aspect van de WIW eigenlijk een stroomlijning moet zijn van gelden maar ook van processen en manieren van denken.

De heer **Ten Brink**: Voorzitter! Ook ik vertegenwoordig een uitvoeringsorganisatie banenpool/JWG, samenwerkend met de SW maar niet als onderdeel van de SW, voor kleine gemeenten. De kleinste gemeente in mijn werkgebied heeft 9000 inwoners. De grootste gemeente heeft 18 000 inwoners. Of dat kleine gemeenten zijn, is een andere vraag. De heer Muller kent het gebied. Hij heeft twee jaar geleden in het Westerkwartier een lezing gehouden bij de opening van Novatec. Maar goed, mevrouw Kalsbeek heeft terecht een thema aangeroerd: helderheid voor de mensen om wie het gaat. En daarover had ik nog niets gehoord. Het gaat om mensen die op grote afstand van de arbeidsmarkt staan. Deze mensen worden op enig moment in een zogenaamde gekwalificeerde intake genomen door gemeenten, uitvoeringsinstanties en Arbeidsvoorziening. En dat heet dan SWI. In de concepttekst van de wet staat dat er een gekwalificeerde intake zal plaatsvinden. Vervolgens zegt Arbeidsvoorziening: deze persoon is wel of niet WIW-geïndiceerd. Op het moment dat betrokkene WIW-geïndiceerd is, treedt er een gemeentelijke verantwoordelijkheid op, conform de wetgeving, om daar iets mee te doen. Als het kan, proberen wij de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen. Als het niet kan, moeten wij als een soort last ressort-oplossing het leven van deze mensen toch enige betekenis zien te geven. In die zin is de WIW natuurlijk van belang. De discussie begon met de vraag: moet Melkert 2 in de regeling geschoven worden? Dat is voor degenen die gebruik moeten maken van de WIW niet interessant. Wij moeten er dan ook voor zorgen dat het niet interessant is. En dus moet het onderscheid niet bestaan

tussen enerzijds een WIW-baan en anderzijds een Melkertbaan. Want dan maak je het weer onduidelijk. Waarom wordt iemand die een jaar werkloos en WIW-geïndiceerd is in het ene geval wel in een Melkertbaan geplaatst en in het andere geval in een WIW-baan? Het is heel knap als iemand mij het verschil daartussen kan vertellen. Ik zou geen verschil willen zien. De uitvoeringsorganisatie wil het volstrekt helder houden voor de mensen die in dienst genomen moeten worden.

Mevrouw **Essers** (VVD): Er zit een groot verschil: tussen de mensen die wel geholpen kunnen worden, omdat er middelen voor uitgetrokken zijn, en de mensen die vanwege de grote doelgroep, de beperkte middelen en het beperkt aantal banen niet geholpen kunnen worden. En dus is de vraag wel degelijk relevant, ook al gaat het betrokkenen op zichzelf niet aan hoe wij dat hier noemen, of zij in een traject geplaatst worden. Of moet de gemeente noodgedwongen zeggen dat zij niet iedereen die er recht op heeft kan helpen, bijvoorbeeld omdat zij geen geld heeft? Daarom wordt er hier wel degelijk een competentiestrijd gevoerd en is het relevant om te weten hoe wij ermee om willen gaan.

De heer **Ten Brink**: Maar dat is op zichzelf geen argument om verschillende regelingen te laten bestaan. Die kosten allemaal geld.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Voorzitter! Ik keer terug naar het eerste blok. Een aantal belangrijke punten is nog niet aan de orde gekomen. Er bestaan over het onderwerp verdringing en concurrentievervalsing uiteenlopende opvattingen. De RCO zou het begrip «additionaliteit» willen invoeren als toetspunt. Ik vraag mij af hoe dat geoperationaliseerd kan worden.

De heer **Bakker** (D66): Ik heb een aanvullende vraag, niet zozeer in de richting van de RCO maar met name in de richting van de gemeenten. Ook de gemeenten geven aan dat er geen verdringing, geen concurrentievervalsing en geen budgetvervuiling moet plaatsvinden. Maar hoe wordt dat in de praktijk vastgesteld? Ik heb de indruk dat het op heel verschillende manieren gaat. Ik heb ooit vastgesteld dat ondernemers daarbij worden ingeschakeld, lokaal. Ik heb ook vastgesteld dat er een vreselijke strijd is tussen ondernemers en gemeenten. Hoe werkt dat? En hoe zou het eigenlijk moeten?

Mevrouw **Essers** (VVD): Ook ik heb een aanvullende vraag, voorzitter. Er wordt in deze wet niet langer een externe toets op verdringing voorgesteld. Via de rechter zou kunnen worden uitgevochten waar eventueel concurrentie optreedt. Dat valt zelfs niet onder het toezicht aan de minister. Mijn vraag aan zowel de RCO als de gemeenten is: wat vindt u van de regeling? Zouden er wel of geen criteria van de zijde van het Rijk moeten komen? En hoe zou een en ander in de uitvoeringspraktijk het beste gestalte kunnen krijgen? Dus zou er wel of niet een externe toets moeten komen? En is het in deze wet verstandig geregeld om dat via de rechter uit te laten knokken door ondernemingen en gemeenten?

De heer **Rijkhoff**: Voorzitter! Wij hebben in onze brief aangegeven dat wij de formulering in het wetsvoorstel wat mistig vinden. Naar onze opvatting is het hele punt van verdringing, additionaliteit en boventaligheid onvoldoende weergegeven. Wij hebben daar best zorgen om. Wij denken ook dat de huidige praktijk laat zien dat het op verschillende manieren plaatsvindt. De heer Bakker refereerde daaraan. Onze angst is dat dit punt, als dit wetsvoorstel tot wet wordt verheven, onvoldoende wordt geregeld. Misschien gaat toch verdringing plaatsvinden. Wij denken aan toetsing door een orgaan waarin partijen vertegenwoordigd zijn. Dan kan helder in kaart worden gebracht of het inderdaad om additionaliteit of

boventaligheid gaat. Nogmaals, in het wetsvoorstel wordt hieraan onvoldoende aandacht besteed. Er kan op grote schaal verdringing plaatsvinden. Dit zorgpunt willen wij hier in alle openheid op tafel leggen.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): U brengt het begrip «additionaliteit» naar voren en geeft vervolgens een procedurele omschrijving. Kunt u inhoudelijk iets zeggen over dat begrip?

De heer **Rijkhoff**: Wij zullen met elkaar moeten erkennen dat het een moeilijk vatbaar begrip is. Echter, in het wetsvoorstel worden best enkele aanzetten gegeven.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Noemt u eens wat. Ik heb geen idee wat ik mij erbij moet voorstellen.

De heer **Rijkhoff**: Ik meen dat in het wetsvoorstel staat dat kan worden bekeken of een functie het laatste halfjaar of het laatste jaar niet is ingevuld. Dergelijke zaken bedoel ik.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dat staat erin. Maar u wilt dus meer?

De heer **Rijkhoff**: Het moet niet alleen gebeuren op detachingsplaatsen, maar ook op werkervaringsplaatsen, dus in het algemeen. En dat misten wij. Althans, wij hebben het zodanig geïnterpreteerd dat het met name om detachering gaat. Wij menen dat het in den brede moet werken.

Mevrouw **Van Kampen**: Voorzitter! Er werd gevraagd: hoe gaat het op dit moment in de gemeenten? Het is misschien aardig om dat even aan te geven. Er moet natuurlijk een onderscheid worden gemaakt tussen verschillende regelingen. Wij hebben het er al uitvoerig over gehad dat Melkert 1 regulier werk betreft. Daar hoeft dus geen toets of verdringing plaats te vinden. Dat vindt plaats binnen de OR van de desbetreffende onderneming. Die moet inderdaad aan de directeur adviseren of het werk is dat eerder wegbezuinigd is of dat er sprake is van verdringing. In de praktijk werkt dat heel goed. Wij merken ook bij onze gemeentelijke diensten dat er zeer kritisch naar wordt gekeken. De Melkert-1-banen worden dus echt gecreëerd voor nieuwe functies en nieuwe banen.

Voor de Melkert-2-banen, de werkervaringsplaatsen en banenpool/JWG hebben wij in Den Haag een toetsingscommissie. Daarin zijn ondernemers en vakbonden vertegenwoordigd. Er moeten aanvragen worden gedaan. Als zij vragen of kritiek hebben, worden aanvragen nader bekeken. De commissie brengt een advies aan, waaraan wij ons vervolgens altijd houden. Het is in de praktijk nog nooit voorgekomen dat wij daarvoor naar de rechter moesten. Dat zou ook heel onverstandig zijn, want wij hebben de ondernemers op lokaal niveau ontzettend hard nodig. Dit zijn natuurlijk niet de enige instrumenten die wij gebruiken. Wij praten in de gemeente natuurlijk ook over additioneel bestek en over social return. Het zou heel negatief zijn als deze zaken moesten worden uitgevochten. Integendeel, het gaat eigenlijk altijd in goed overleg. Ik merk, ook op lokaal niveau, dat ondernemers zich vaak melden met de mededeling: wij willen iets meer doen voor langdurig werklozen, kan de gemeente ons daarbij helpen? Het idee dat er voortdurend strijd over is, is onjuist. Er wordt eerder in abstractie over gestreden. Maar in de dagelijkse praktijk zijn ondernemers vaak erg toeschietelijk en erg meewerkend met de gemeente. Zij melden zich vaak zelf.

Mevrouw **Essers** (VVD): En dat gaat via de externe toetsingscommissie?

Mevrouw **Van Kampen**: Als het gaat om additionele arbeid, banenpool/JWG, Melkert-2-banen en werkervaringsplaatsen, dan is er de externe commissie om dat aan te geven. Daarin zijn werkgevers en vakbonden vertegenwoordigd. Dat werkt. Tot nu toe heb ik nooit een conflict meegemaakt.

De heer **Leerentveld**: Voorzitter! Ik heb gisteren mijn collega van de FNV geraadpleegd. Ik heb hem onder andere gevraagd hoe de additionaliteitstoets landelijk in elkaar zit. Hij zei: in feite bekijken wij of een baan in het afgelopen jaar of in de afgelopen twee jaar is voorgekomen. In het bijzonder in Rotterdam wordt ernaar gekeken of het om laag gekwalificeerd werk gaat. De heer Rijkhoff stelde in feite dat elke nieuwe baan die wordt gecreëerd, een additionele baan is. Daarvoor kan dan het minimumloon gelden. En zo kan worden ontkomen aan normale CAO-bepalingen. Maar bij uitstek de heer Rijkhoff zou moeten weten dat niet kan worden gezegd: ondernemers, als u investeringen pleegt, mag u CAO's uitschakelen. Dat gebeurt in wezen als wordt gezegd dat elke nieuwe investering een additionele baan oplevert. Ik verneem hierop nog graag de reactie van de heer Rijkhoff.

De ervaringen met de banenpool in de afgelopen jaren leren ons het volgende. Het gaat om de vraag: wat is het onderscheid tussen additioneel werk en gewoon werk? Wat gebeurt er als je additioneel werkt? Word je daar minder moe van? Word je er blijer van? Mensen die in een banenpool werken, komen niet met dergelijke verhalen thuis. Zij zeggen: wij vervullen een nuttige maatschappelijke en/of economische functie. Het ligt in de rede om dat op een normale manier te meten. Dat kan dan nog betekenen dat het laag gekwalificeerd werk is. Ooit was de banenpool bedoeld om mensen met lage kwalificaties aan het werk te helpen. Het heeft ons wel eens gebracht tot de volgende gekscherende constatering. Additioneel werk is: het schoonpoetsen van de onderkant van stoeptegels, het overschrijven van het telefoonboek of het poetsen van paperclips. Dat gebeurt niet in de banenpool.

De heer **Meijer** (groep-Nijpels): Ik heb het gevoel dat u additioneel werk als iets minderwaardigs beschouwt.

De heer **Leerentveld**: Nee, dat zeg ik niet. Mijn betoog gaat een gans andere kant op. Ik heb het over de vraag of je kunt onderscheiden wat gewoon werk is en wat additioneel werk is. Volgens mij kun je dat niet onderscheiden.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Het verhaal van mevrouw Van Kampen klinkt heel mooi. Ik heb echter eens naar de evaluatie van de JWG gekeken. Je ziet dat een belangrijk deel van de JWG-plaatsen in de marktsector als niet-additioneel werd geduid. Van de werkgevers die JWG-plaatsen ter beschikking hebben gesteld, zou 23% ook iemand in dienst hebben genomen als het niet een JWG'er was geweest. Verder blijkt dat voor 65% van de JWG'ers geldt dat hun werk al gedaan werd voordat zij daar werden geplaatst. Dat geeft precies aan waarom het hierbij gaat. Hoe mooi het verhaal van mevrouw Van Kampen ook klinkt, toch moet je vaststellen dat daar een enorme verdringing plaatsvond. Als je dat ziet, komt de heer Leerentveld met het verhaal dat je er ook normale beloningen tegenover kunt stellen. Dat laat ik nu even daar. Je kunt in ieder geval niet volhouden dat er geen verdringing was op dit punt. Je kunt dus vragen stellen bij de additionaliteit. Hoe moeten wij dat voorkomen?

De heer **Rombout**: Als je praat over stroomlijnen – daar gaat dit wetsontwerp over – dan accepteer je toch op voorhand een aantal

ongemakken in de regeling? Als u de additionaliteit ter discussie stelt, had u een gans ander wetsontwerp kunnen inrichten.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Het gaat erom, de situatie te verbeteren.

De heer **Rombout**: Er is gezegd: wij zijn een aantal regels in elkaar aan het schuiven en daarnaast zetten wij een SWI-project op. U vraagt verschrikkelijk veel van de uitvoering. Nu stelt u heel wezenlijke vragen, die bijna over het doel van het wetsontwerp heen gaan.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Dat onderken ik. Wij bespreken hier, in dit onderdeel, de verdringing en de additionaliteit. Wij bekijken nu of de WIW ons enige verbetering brengt. Dat is het doel. Wij bekijken of wij dingen die wij niet willen hebben, kunnen laten verdwijnen. De vraag is hoe je in het kader van een stroomlijningswet kunt proberen, daar iets aan te doen. Is dan het instrumentarium voldoende?

De heer **Rombout**: De hoofdzaak is de vraag of je bij de JWG, tot 23 jaar, wel of niet een sluitende aanpak wilt. Als u daar politiek-bestuurlijk «ja» op zegt, dan neemt u meteen een heleboel hindernissen. Dan heeft u die te accepteren.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Dat staat ook nog op de agenda.

De heer **Veen**: Ik hoopte dat met dit wetsvoorstel een einde zou komen aan deze discussie. Helaas, het mocht niet zo zijn. Wij hoeven er geen doekjes om te winden dat er nauwelijks een onderscheid is te maken. Zeker wanneer mensen langere termijnen bij werkgevers zitten, is het nauwelijks nog mogelijk om te spreken over additionele functies. Er ontstaat dan immers iets moois. Het gaat er dan wel om dat de banen gewoon betaald worden. Je ziet dan ook binnen de uitvoering in toenemende mate differentiatie in inleentarieven. De vraag is voor mij niet zozeer of iemand wel of niet op een bepaalde plek mag. Maar als hij op een bepaalde plek mag komen, moet hij naar prestatie, naar productiviteit betaald worden. Dan ben je ook gelijk af van de discussie over de vraag of het concurrentievervalsend is. Wij praten over groepen die in veel gevallen niet 100% productief zijn, bijvoorbeeld doordat ze er net zitten. Wellicht zijn ze over een jaar wél productief. Dat is met name bij de JWG het geval. Door de categorisering die altijd is gekozen bij de banenpool, kun je die discussie al helemaal niet voeren. Het gaat er gewoon om, de zaak wat flexibeler te maken. Deze wet staat dat toe. Voor jongeren die vlakbij de stap staan naar regulier werk, dien je gewoon een inleentarieff te hanteren dat 80% van het salaris kan zijn. Dan ben je van deze discussie af. Wij praten dan niet over wel of niet additioneel werk. Wij praten dan over gesubsidieerde arbeid.

De heer **Bakker** (D66): U hebt het over normale inleentarieven. Je laat de ondernemer, de inlener naar verhouding zo normaal mogelijk betalen voor die arbeidsplaats. Dat is de ene kant van het verhaal. De andere kant van het verhaal is het inkomen dat die mensen verdienen. Dat is en blijft het minimumloon. Bij de WIW zit het iets anders, in die zin dat men ietsje door kan groeien. Stuiten wij hierbij niet weer op het punt dat al eerder in discussie was, namelijk de kloof die ontstaat tussen aan de ene kant het feit dat men via de WIW-organisatie wordt ingeleend en dus ook gebonden is aan het maximum van de arbeidsvoorwaarden en dergelijke, en aan de andere kant het feit dat men eigenlijk op een reguliere manier, wellicht ook beginnend op het minimumloon, in de normale CAO terecht zal moeten komen?

De heer **Veen**: Wat mij betreft is die kloof vermeend. In de praktijk is die kloof er gewoon niet. In dit geval praten wij heel nadrukkelijk over de JWG. Als jongeren eraan toe zijn om op de reguliere markt te komen, doe je twee dingen. Je gaat naar de arbeidsvoorziening en je geeft aan dat die jongeren bemiddelbaar zijn. In mijn gebied moesten 80 mensen bemiddeld worden. In de afgelopen periode zijn er per jaar 2 bemiddeld, is gebleken. Dat betekent dat je naar andere maatregelen moet kijken. Je gaat dan met werkgevers om de tafel zitten en je zegt dan: u krijgt deze persoon tegen een bepaald tarief en aan het einde van deze periode verwacht ik van u een baan. Veelal werkt dat gewoon. Ik besef dat ik mij daarmee begeef in het grijze gebied van de vraag of wij wel of niet moeten bemiddelen. Door de noodzaak is dit echter feitelijk aan de hand. Wij bemiddelen op werkervaringsplekken, met baangarantie.

De heer **Ten Brink**: Evenals mijn collega bekruipt mij een stijgend gevoel van verbazing, omdat de discussie over de additionaliteit zo ver doorgevoerd wordt. Wij hebben het daar al een paar jaar niet meer over. Wij werken eigenlijk conform de voorstellen. Wij toetsen op concurrentievervalsing en verdringing. De verdringing is redelijk objectief vast te stellen. Daar is een formeel criterium voor. Je kunt bij Arbeidsvoorziening nagaan of er gedwongen ontslagen zijn geweest. Is dat niet het geval, dan spreken wij niet over verdringing.

Een lastig punt in de wetgeving vind ik dat er sprake is van een inleenvergoeding die de concurrentieverhouding niet mag verstoren. De gemeente moet die vaststellen. Het lijkt mij nog een hele puzzel hoe je dat precies moet oplossen. Ik heb daar nog geen operationalisering van gezien.

Mevrouw Bijleveld sprak bij de verdringing over 23% van de werkgevers die anders ook iemand in dienst zou hebben genomen.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Het ging mij niet zozeer om de evaluatie. Wij zouden de verdringing en de additionaliteit bespreken. Er gingen vervolgens heel mooie verhalen over de tafel. Als je naar de evaluatie kijkt, kun je wel wat vragen stellen bij die verhalen. Dat wilde ik even adstrueren.

De heer **Ten Brink**: Er zijn werkgevers die investeren in mensen die een grote achterstand op de arbeidsmarkt hebben. Zij doen dat niet alleen om de eigen productie gestalte te kunnen geven. Er zitten ook sociale motieven bij. Er zijn inderdaad werkgevers die jongeren aannemen nadat zij daar werkervaring hebben opgedaan. Dat soort effecten doet zich in de praktijk wel degelijk voor.

Mevrouw **Van Kampen**: Ik reageer nog even op de opmerking die mevrouw Bijleveld over de JWG maakte. Als ik het even relateer aan het verhaal dat ik zojuist hield, is het op zichzelf begrijpelijk waarom «JWG in de markt» in ons RBA-gebied beperkt wordt toegepast, juist omdat die toets er op zit. Ik voeg eraan toe dat ik het zelf niet zo'n groot probleem zou vinden, omdat de JWG een doorstromingsinstrument bij uitstek is. Je mag het niet langer dan een halfjaar toepassen. Mijn opvatting is dezelfde als die van de heer Veen, namelijk dat differentiatie in tarieven een aardig instrument is om de additionaliteit te laten afnemen en de verplichtingen van de werkgevers te laten toenemen. Voor werkervaringsplaatsen is de differentiatie in inleenvergoeding een prima instrument om werkgevers te verplichten, mensen op een gegeven moment regulier in de formatie op te nemen. Laten wij niet vergeten dat het gaat om een doelgroep die door werkgevers niet graag zonder enige subsidie in dienst wordt genomen. Anders waren die mensen immers niet langdurig werkloos of werkloze schoolverlaters. Juist ook om de gewenning voor de werkgever te bewerkstelligen, is het aantrekkelijke van zo'n instrument als de JWG en

straks de WIW. Dan speelt het element van de concurrentievervalsing of de verdringing wat minder dan wanneer het gaat om mensen die permanent zitten op een arbeidsplaats die geen capaciteitsverbetering voor de mensen oplevert. Daar heb je dus eigenlijk een permanente loonkostensubsidie. Daar speelt het veel zwaarder en daar moet je dus heel kritisch naar kijken.

De heer **Kerckhaert**: Nu is in de wet voorzien: het mag niet meer dan 10% zijn, de ondernemingsraad moet het ermee eens zijn, geen verplichting voor externe commissies. Ik denk dat dit goed is. In Den Haag gaat het prima. Daar zal men het waarschijnlijk continueren. In andere gebieden gaat het soms heel moeilijk met externe commissies. Laat het nu zoals het nu in de wet staat. Dat biedt mogelijkheden om wel of niet externe commissies te doen. Dat mag men zelf weten.

Ik breng nog wel onder de aandacht het punt van de 10%, waarvan je niet mag afwijken. Ik merkt op dat, in de richting van SW-bedrijven en bijvoorbeeld projecten sociale vernieuwing, de ratio die achter de 10% zit, daar niet voor bedoeld kan zijn.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Ik denk dat dit afgelopen maandag al een heel eind is opgehelderd. Wij hebben toen een technisch wetgevingsoverleg over de SW gehad. Daarbij is door de minister expliciet gezegd: de 10% staat niet in de wet, maar bepaal ik bij ministeriële regeling en ik wil daarvan met name voor de SW-bedrijven kunnen afwijken.

De heer **Kerckhaert**: Akkoord.

De heer **Slagman**: Ik wil graag een wat nadrukkelijker onderscheid maken tussen additioneel werk, in termen van werk voor mensen die niet direct een reguliere baan krijgen, en werkervaringsplaatsen. Ik wil de werkervaringsplaatsen vanaf het eerste moment dat mensen daarop terechtkomen, voorzien van een doelstelling die gericht is op een zo kort mogelijk werkervaringstraject. Daarbij moeten investeringen door werkgevers nadrukkelijk aan de orde zijn. De doelstelling dat men zo snel mogelijk naar een reguliere baan doorstroomt, moet ook van meet af aan de orde zijn. Ik geef een voorbeeld. Op het moment creëren wij met het project Samen Werken werkervaringsplekken voor allochtone werknemers. Wij doen dat nu met zo'n 300 bedrijven in Nederland. Hierbij is van meet af aan onder de Melkert-2-regeling duidelijk dat wij niet gebruik maken van de maximale termijn van twee jaar, maar dat wij aangegeven dat binnen een periode van zes tot twaalf maanden kandidaten op zo'n werkervaringsplek gereed moeten zijn om door te stromen naar een reguliere baan. Tijdens de werkervaringsperiode is er Melkert-2-subsidie aan de orde. Die subsidie staat ergens voor. Er wordt het een en ander van werkgevers verwacht. Er moet geïnvesteerd worden in opleidingen, er moet een mentor op de werkplek aangewezen worden, er moet een draagvlak binnen het bedrijf gecreëerd worden om dit soort activiteiten te kunnen uitvoeren. Vanaf de eerste dag dat je heel nadrukkelijk met je doorstroomdoelstelling werkt – vaak inspelend op CAO-afspraken van bedrijven en overleg voerend met de ondernemingsraden – zie je dat je een heel fatsoenlijk doorstromingspercentage kunt bewerkstelligen. Wij werken nu met zo'n 75% aan mensen die vanuit een werkervaringsplek doorstromen naar een reguliere baan. Kortom, op het moment dat je praat over werkervaringsplekken en daaraan gekoppelde subsidie, is het verstandig om de subsidie heel nadrukkelijk te koppelen aan datgene wat een bedrijf ertegenover stelt om de subsidie te rechtvaardigen. In het geval van additioneel werk zou ik dat nader omschreven willen zien, in termen van de uiteindelijke doelstelling van het additionele werk.

De heer **Bovens**: Een van de aardige aspecten van de nieuwe WIW vind ik dat in wezen het hele begrip «additionaliteit» vrijwel verdwenen is. Je hebt het voortaan eigenlijk over «gesubsidieerde arbeid», waarbij het op zichzelf geen probleem is of je dat doet in de profitmarkt of de non-profitmarkt. De aspecten die te maken hebben met verdringing, kunnen naar mijn mening heel goed geregeld worden, bijvoorbeeld in de reglementen ten aanzien van de ondernemingsraden. Je moet ervoor zorgen dat alle rechtsposities in de OR van een desbetreffende uitvoeringsorganisatie zijn opgenomen en daar ook een say in kunnen hebben. Als je ten aanzien van de loonvorming de criteria aanhoudt die al jaren bijvoorbeeld in de sociale werkvoorziening aan de orde zijn, dan praat je over loonvormende arbeid, over functieloon en over bijdragen die gerelateerd zijn aan de mogelijkheden en onmogelijkheden van mensen. Als je dat systeem helder op papier uitlegt aan werkgevers- en werknemersorganisaties, dan ben je een heel eind verder. Mijn pleidooi komt er in wezen op neer, in de systematiek van de uitvoering van de WIW, ten aanzien de aspecten die spelen rondom verdringing en subsidieconcurrentie, de traditionele lijnen vanuit de sociale werkvoorziening toe te passen. Ook daarmee zijn in het verleden wel ongelukken gebeurd. Maar zeker omdat op lokaal niveau werkgevers, werknemers en de uitvoeringsorganisaties elkaar kennen en elkaar ook weten te vinden, kom je daar wel uit.

De heer **Veen**: Ik maak nog twee opmerkingen. Ik ben bijzonder blij met het betoog van de heer Slagman. Hij zegt namelijk dat werkgevers zich meer moeten inspannen voor jongeren. Ik lees dat anders dan hij het waarschijnlijk bedoelt. Feitelijk kunnen wij eigenlijk nu niet naar die werkgevers gaan. Dat horen wij niet te doen, want dat hoort Arbeidsvoorziening te doen. Het is echter gebleken dat dat niet werkt. In het kader van sectoroverleg en normale contacten met de werkgever moet je afspraken kunnen maken om doorstroming te genereren. Ik juich dat toe. Je kunt dat in samenwerkingsrelaties doen, je kunt het met uitzendbureaus doen, maar je kunt het ook zelf doen. Het is de keuze welk apparaat de gemeente heeft.

Ik haal nog een ander element uit de discussie naar voren. Er is een aantal malen gesproken over de toetsingscommissies. Ik stel vast dat die toetsingscommissies, vanuit de praktijk bezien, bijzonder belemmerend werken. Het gaat om een aantal plekken die wat hoger gekwalificeerd zijn. De heer Leerentveld gaf er al een voorbeeld van. Sommige steden in Nederland hebben hoger gekwalificeerde jongeren. Die belemmeren relevante werkervaringsplekken, niet alleen wat de kwaliteit betreft, maar ook nog wat de kwantiteit betreft. Op sommige plaatsen hebben wij een schreeuwend tekort aan plekken. Daar moeten wij invulling aan geven. Het is niet de bedoeling dat wij dan te veel van dat soort institutionele barrières moeten slechten. Bijvoorbeeld, het duurt op dit moment vier maanden voordat een plek getoetst is. Intussen heb je er wel weer 20, 30 of 40 jongeren bij die je moet bemiddelen. Voor mij is dat een inzet geweest, ook naar dit concept toe. Ik denk dat daar een bevredigende oplossing voor gevonden is. Ik hecht eraan dat dat boven tafel blijft.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Wij gaan allengs over op een ander onderwerp, waar ik graag het oordeel van mevrouw Bosvelt en de heer Van der Stam over hoor. Over het rekruteren en het vullen van werkervaringsplaatsen is er enig geschil, als ik het zo mag zeggen, tussen de sociale partners en de gemeenten. Er zit nog een derde organisatievorm tussen, namelijk het commerciële uitzendwezen. De commerciële uitzendbureaus begeven zich ook op die markt. Met behoorlijk succes, naar ik heb begrepen. Ik ben van het soort «laten we vooral pragmatisch werken». Dus iedereen die iets weet te regelen, moet dat vooral doen.

Niettemin neem ik de gelegenheid te baat om hierover de opvatting van deze en gene te horen.

Mevrouw **Bosvelt**: Ik sluit graag aan bij de opmerking dat wij vooral de pragmatische hoek moeten kiezen. Het gaat er immers om dat er arbeidsplaatsen komen, bij voorkeur in de reguliere arbeidsmarkt. Mensen die een wat langer traject kennen, moeten uiteindelijk in een reguliere baan terechtkomen, een gewoon CAO-loon krijgen en gewoon in dienst zijn als werknemer. Aan de ene kant zijn er de mensen die in fase 4 zitten, die zorg nodig hebben en die over het algemeen een lage productiviteit kennen, als ze al ergens terecht kunnen. Voor deze mensen moet als het ware een op het individu gericht maatwerkplan opgezet worden. Daar is mijns inziens de WIW heel geschikt voor. Aan de andere kant moeten er zoveel mogelijk plekken op de arbeidsmarkt gevonden worden waarover je het eens kunt worden met de werkgevers. Ik doel dan op plekken voor iemand die als het ware nog zit in het traject van de aanbodversterking. Je zegt dan: die persoon is er nog niet helemaal, er moet nog aan gewerkt worden, maar je kunt hem alvast wel op een werkplek zetten. Dan maak je er afspraken over dat deze persoon na een halfjaar of een jaar een reguliere baan krijgt, waar hij vaak al op zit. Hier heb je twee dingen voor nodig.

Ten eerste Arbeidsvoorziening en de grote Melkert-2-experimenthouders, zoals enkele grote commerciële uitzendbureaus. Vedior is er één van, met het stichting PIM-traject. Dat zijn de organisaties die een wezenlijk contact hebben met de werkgevers. Zij weten welk personeelsbeleid daar gevoerd wordt, waar uitbreidingen komen, waar vacatures zijn, enz. Daar zitten ook de dagelijkse contacten met de werkgevers om die plekken te vullen. Daar moeten deze banen gevonden worden.

De tweede voorwaarde is dat het voor de werkgevers duidelijk en helder is. Zij mogen niet in de situatie komen die er geweest is, namelijk dat er 600 regelingen zijn en dat het maar de vraag is met wie zij te maken krijgen, hoeveel subsidie zij krijgen, enz. Een groot voordeel van de Melkert-2-regeling is dat wij tegen de markt kunnen zeggen: dit zijn de voorwaarden, een jaar in dienst, dan overnemen in vaste dienst, dit is de prijs die je betaalt, want de subsidie zit meteen al in het tarief. Dat is helder en duidelijk. Geen rompslomp en geen risico. Dan krijg je meer mensen aan het werk. Ook wij zitten op 80% doorstroming. Die mensen krijgen een reguliere baan.

Mevrouw **Essers** (VVD): Mevrouw Bosvelt geeft aan dat zij grote voordelen ziet in de Melkert-2-regeling. Zegt zij: als u dat opneemt in de WIW, moet u er nu niet toe overgaan om de gemeenten de beschikking te geven over werkervaringsplaatsen? Of zegt zij: wij moeten onderhandelen met ongeveer 600 gemeenten, maar wij hebben eigenlijk liever dat u de zaak buiten de WIW houdt? Wilt u het weghouden bij de gemeenten en het opnemen in een centrale regeling, mede omdat dit voor de werkgevers veel helderder is?

Mevrouw **Bosvelt**: Het is niet een kwestie van het willen weghouden bij gemeenten. Ik zie het pragmatisch. De vraag is hoe wij verder kunnen gaan met ons niet onsuccesvolle werk om mensen aan een reguliere baan te helpen. Met alle respect voor de gemeenten, maar ik moet er niet aan denken dat ik met 600 gemeenten moet overleggen over de vraag hoe wij het in die gemeenten gaan doen. Bovendien zijn er steeds meer sectorale afspraken. Er zijn bedrijven die landelijke afspraken met ons maken. Zij willen dat in Groningen hetzelfde gebeurt als in Terneuzen of Maastricht. Als wij op die manier kunnen doorgaan, is ons dat een lief ding waard, want dat komt ten goede aan het plaatsen van zoveel mogelijk mensen.

De heer **Slagman**: Mevrouw Bosvelt heeft al een argument genoemd dat ook ik in het midden wilde brengen. Ik heb net al gezegd dat er bij het project Samen Werken 300 grote bedrijven in Nederland betrokken zijn. Die bedrijven hebben filialen over het hele land. Het is inderdaad belangrijk dat KPN, die in Groningen meedoet, onder dezelfde voorwaarden en onder dezelfde subsidiehoogte kan meedoen in Den Haag of elders in het land. Dit geldt te meer, daar dit soort bedrijven vanuit hun CAO-afspraken en hun budgetten voor sociaal beleid, die centraal geregeld zijn, centraal een overzicht willen kunnen houden op de activiteiten die vanuit hun organisatie ontplooid worden.

De heer **Kerckhaert**: Mevrouw Bosvelt gooit het een en ander door elkaar. Het lijkt erop dat zij zegt: dit uitzendbureau gaat zelf wel even bepalen wie er van een bepaalde regeling gebruik mag maken. Uitzendbureaus zijn fantastische middelen om in te zetten. Dat zullen de gemeenten ook zeker doen. De banenpool/JWG-organisaties werken er ook mee, met succes. Dat is dus geen probleem. Het gaat wel om de vraag wie er uiteindelijk bepaalt wie wel of niet voor een regeling in aanmerking komt. Er zal altijd gekozen moeten worden. Die keuze kan niet anders liggen dan bij de uitkerende instantie, dus uiteindelijk bij de gemeente, voor dat deel waarvoor de gemeente de financiële verantwoordelijkheid draagt. Dat geldt voor de mensen in de bijstand en in dit soort regelingen. Bij de UVI's zal het gaan om de mensen in de WW, die er al een jaar of langer in zitten. De UVI's moeten kunnen inkopen om mensen in een WIW-traject te zetten. Dat de uitzendbureaus zeggen dat de gemeenten er niets mee te maken zouden moeten hebben, kan natuurlijk niet. De gemeenten zullen immers moeten beslissen wie er wel of niet voor in aanmerking komt.

Hoe denkt mevrouw Bosvelt over fase 3 en fase 4? Zij zei: wij zetten mensen op een werkervaringsplaats en dat zie ik als een verlengde zodat de mensen daarna echt naar een reguliere baan kunnen. De mensen zitten als het ware in de slipstream om ze in het aanbodversterkende traject te helpen door ze al een werkervaringsplaats te geven en dat zou zo door moeten lopen, zei mevrouw Bosvelt. Dat is echter in mijn ogen precies de definiëring van fase 3. Zij verwoordt precies de doelgroep van fase 3 en fase 4. Het is dus niet consistent als zij zegt dat het voor haar alleen maar fase 4 mag zijn. Mevrouw Essers zocht daar ook naar in haar vraag.

Mevrouw **Bosvelt**: Er is een verschil in de manier waarop je naar de doelgroepen kijkt. Ik denk dat de doelgroepen in fase 4 nog niet geschikt zijn om zodanig in het bedrijfsleven te plaatsen dat de verwachting is dat die personen na een halfjaar in vaste dienst genomen kunnen worden. Ik zeg ook niet dat mensen in fase 4 altijd in fase 4 blijven. Ik ben een sterk voorstander van doorstroming. Je moet mensen niet in een banenpool zetten en ze er nooit meer uithalen. Als ze eruit kunnen, moeten ze er zeker uit.

Het is niet juist dat wij zelf zouden kunnen bepalen wie er in aanmerking komt voor een baan via bijvoorbeeld PIM. Dat bepalen wij helemaal niet zelf. De regels van de Melkert-2-regeling zijn buitengewoon streng. Daar houden wij ons aan. Bovendien is er voor elke kandidaat een goedkeurende gemeentelijke verklaring nodig. Daarbij wordt de zaak tegen het licht gehouden. In ons project zitten mensen die 10, 12 of 14 jaar werkloos zijn geweest en die echt een goedkeurende gemeentelijke verklaring hebben. Met heel veel zorg en met heel veel aandacht, ook van Arbeidsvoorziening, kunnen die mensen naar een reguliere baan gaan. Het zijn heel ingewikkelde trajecten.

De heer **Kerckhaert**: Dan zijn wij het eens.

De heer **Rijkhoff**: Ik onderschrijf graag het betoog van mevrouw Bosvelt en de heer Slagman, als het gaat om voorzichtigheid ten opzichte van de werkgever.

Mevrouw Kalsbeek constateerde een geschil tussen de sociale partners en de gemeenten. Ik hecht eraan, de zaak helder in perspectief te plaatsen. In onze reactie hebben wij met name aandacht gevraagd voor onze zorg of met dit wetsvoorstel niet de kans bestaat op een soort tweede publieke arbeidsvoorzieningsorganisatie. Naar onze opvatting is niet helder hoe het gaat met de acquisitie van werkervaringsplaatsen e.d. Het is van belang dat er een goede samenwerking komt tussen Arbeidsvoorziening en de gemeenten. Arbeidsvoorziening heeft de expertise en de knowhow ten opzichte van de branches en de ondernemingen. In de afspraken die gemaakt moeten worden, moet worden afgesproken wie wat doet. Het gaat er ons dus om dat in het wetsvoorstel helderder wordt wie wat doet. De verantwoordelijkheid moet duidelijker worden.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Ik denk dat dit niet kan in het wetsvoorstel. Wij zouden ook niet moeten willen regelen hoe het precies gaat. Ik stel mij voor dat het in de praktijk vorm moet krijgen. Natuurlijk heb je contacten met de gemeenten. Dan zeg je: wij stropen dit deel van de markt af om te kijken of er werk te genereren valt voor mensen die al lang aan de kant staan, en jullie doen dat elders. Je zegt ook: laten wij contact houden over die en die cliënten. Dat kunnen wij in Den Haag toch niet regelen?

De heer **Rijkhoff**: Ik ben het met mevrouw Kalsbeek eens dat je niet van A tot Z moet regelen wat welke organisatie in het hele werkproces moet doen. Het is nu echter zo onduidelijk geregeld dat de kans bestaat dat twee organisaties hetzelfde werk gaan doen.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Wij vertrouwen op de samenwerking die zou moeten ontstaan. Althans, ik wil dat graag.

De heer **Muller**: Als andere sociale partner geef ik even een korte aanvulling. In onze brief, waar ik korthedshalve naar verwijs, hebben wij een soort ideaaltypisch beeld geschetst van de manier waarop het kan. Ik vraag in dat verband aandacht voor twee elementen.

Als je het over werkervaringsplaatsen hebt, vraag ik in de eerste plaats aandacht voor een relatie naar sectoren, werkgevers en bedrijfstakken. Daaraan moeten goede vormen worden gegeven.

In de tweede plaats vraag ik aandacht voor de essentie dat bij de hele discussie, ook in de Kamer, over de WIW de voortgang van het SWI-traject uitdrukkelijk in beeld wordt genomen. Mevrouw Kalsbeek zei al: wij kunnen het niet tot in detail in wetten regelen. Het heeft dan ook meer het karakter van een soort kaderwet. Daarom is de samenwerking uitermate belangrijk. Het betekent voor de Kamerleden dat bij de behandeling van het wetsvoorstel de afspraken die in dat verband wel of niet gemaakt worden, bijna voorwaardelijk zijn om de wet goed tot uitvoering te brengen.

De heer **Van Vuren**: Ik sluit even kort aan bij datgene wat onder anderen door mevrouw Bosvelt is gezegd. Wat mij betreft heeft zij perfect verwoord waar het om gaat bij cliënten-werkzoekenden met een afstand tot de arbeidsmarkt. De fasen 3 of 4 hoort de cliënt niet. Het gaat om het type dienstverlening. Gezien zijn afstand tot de arbeidsmarkt, zou de cliënt dit of dat type dienstverlening nodig hebben. Het gaat er niet om dat je het proces bij wet afregelt. Dat moet niet gebeuren, want de uitvoeringsorganisaties zijn met elkaar heel goed in staat om het proces vorm en inhoud te geven. Het punt van de verantwoordelijkheden zul je in de wet wel in beeld moeten houden, niet vanwege de competenties, maar

vanwege de helderheid. Werkervaringsplaatsen – ook de Melkert-2-banen en de experimenten van werk met behoud van uitkering – zijn naar onze mening instrumenten die zitten in een traject dat is gericht op een reguliere baan. Het blijkt dat je over dat soort instrumenten geweldig goede afspraken kunt maken, landelijk en regionaal, tussen Arbeidsvoorziening en de brancheorganisaties. Wij krijgen rechtstreeks van de brancheorganisaties de signalen dat de situatie niet zo mag zijn dat zij naar de 572 gemeenten toe moeten. Zij willen afspraken maken op het niveau van de regionale besturen Arbeidsvoorziening. Het gaat er niet om, in het kader van de WIW dit instrumentarium per se weg te houden van de gemeenten. Nee, het gaat om de vraag hoe het praktisch het beste werkt. Wij willen de werkervaringsplaatsen blijvend zien als een instrument in het kader van een toeleidingstraject naar regulier werk, in een goede samenspraak met de brancheorganisaties en andere intermediaire organisaties. Mevrouw Bosvelt en de heer Slagman hebben dat ook aangegeven.

De heer **Verbeet**: Ook ik kijk even naar de praktijk en de prachtige verhalen over uitstroombpercentages. Wij hebben met PIM en dergelijke samengewerkt. Maar ik bleef wel met mijn doelgroep JWG en banenpool zitten. Duidelijk blijkt dat op de onderkant van deze groepen, waarvoor de gemeente verantwoordelijk is, andere instrumenten gezet moeten worden. De gemeente moet die instrumenten krijgen. Het verschil tussen werkervaringsplaatsen en gesubsidieerde plaatsen is er voor mij nauwelijks. Men mag uitleggen wat het verschil is tussen een werkervaringsplaats, een plaats van «JWG in de markt» of een banenpoolplaats, die via gestaffelde tarifiering ook naar een baan leidt. Ik vind het wetstechnisch gezien een gekunsteld onderscheid dat in dit wetsvoorstel is gemaakt. Het doet namelijk geen recht aan de praktijk. Als je alleen inzet op de Melkert-2-instrumenten, is de onderkant van de markt daarmee niet geholpen.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Hebt u daar last van?

De heer **Verbeet**: Ja, ik heb daar last van. Men wil bestanden hebben. Die kunnen ze krijgen. Dat is geen enkel probleem. Als je dan praat over afoming en als ik dan in de praktijk zie wat er uit mijn bestand doorgaat naar dit soort regelingen, dan is dat bijna nul komma niks. Ik heb daar inderdaad last van. Je kunt er dan beter je eigen instrumentarium op zetten. Ik kijk niet alleen naar grote landelijke werkgevers. Wij plaatsen met name bij regionale werkgevers in het midden- en kleinbedrijf. Daar kunnen wij bijvoorbeeld met «JWG in de markt» 30 à 40% van onze cliënten kwijt. Binnen vier maanden stroomt daarvan eenzelfde percentage uit. Dat zijn ervaringscijfers die tellen voor deze moeilijke doelgroep, die in feite door iedereen als fase 4 gekwalificeerd is.

Mevrouw **Essers** (VVD): Dat betekent dat voor u heel belangrijk is dat u de inkoopmiddelen die er in dit wetsvoorstel zijn voor de werkervaringsplaatsen, zou kunnen uitbesteden bij succesvolle projecten?

De heer **Verbeet**: Ik ben te allen tijde bereid, daarmee samen te werken, mits succes gegarandeerd wordt. Anders is het toch meer een zaak van Arbeidsvoorziening en van werkervaringsplaatsen die daar geacquireerd worden. Er zit ook een heel duidelijk verschil in waarvoor men mensen acquireert.

De heer **Veen**: Ik haak even aan bij deze concrete discussie. In de praktijk worden op dit moment JWG-functies ingeruild voor Melkert-2-functies. Daarbij wordt niet altijd overzien dat er na twee jaar een

behoorlijke rekening op het bordje ligt. Ook de banenpoolplekken zijn, landelijk, in veel gevallen ingeruild.

In de discussie die wordt gehouden, proef ik consensus op twee punten. Ten eerste is door de uitzendbureaus het duidelijke betoog gehouden om de WIW niet te beperken tot fase 4. Wij kunnen niets met die beperking, zeggen zij. Ook al willen ze er andere afspraken over, toch zou de werking van de wet minimaal uitgestrekt moeten worden tot de C-categorie of misschien zelfs, voorzichtig denkend, de B-categorie. Of misschien tot fase 2, 3 en 4, om maar in de fasering te praten. Ik bespeur in elk geval dat er wat ruimte begint te ontstaan.

De heer **Muller**: Dit is selectief luisteren!

De heer **Veen**: Velen maken zich daar schuldig aan, zo blijkt. Er is nog een tweede punt te melden, namelijk dat er zo langzamerhand consensus over begint te ontstaan dat het in het verlengde van het SWI-project georganiseerd moet worden. Zorg ervoor dat het beeld voor de markt heel duidelijk is. Dat is een eenloketverhaal, dat nadrukkelijk in de samenwerkings sfeer georganiseerd wordt. Het is ook de intentie achter het SWI-verhaal. Ik denk dat niemand op deze conferentie de kennis heeft om het van A tot Z te regelen. Je zult het dus met elkaar moeten doen. Nu is de vraag wie dat regelt. Ik steun de VNG in haar opmerking dat het op lokaal niveau geregeld moet worden, omdat de expertise lokaal nogal sterk verschilt. Er zijn banenpool/JWG-organisaties die een kei zijn in het in de markt plaatsen. Arnhem kent 40% marktplaatsingen. Zo is er een WSW-organisatie met 32% detacheringen, terwijl andere organisaties 0 detacheringen hebben of 0 plekken in de markt hebben gegenereerd. Het is puur een lokale vraag.

Mevrouw **Bosvelt**: Het gaat er eigenlijk niet om of wij de WIW voor fase 2 of 3 willen. Ik heb er een vurig pleidooi voor gehouden dat er een mogelijkheid blijft bestaan om groepen mensen via een eenduidige regeling – een eenduidige regeling is absoluut belangrijk voor de markt – te plaatsen op plekken die na een halfjaar of een jaar een reguliere plaats kunnen worden. Er is gezegd dat de plaatsen na twee jaar heel erg duur worden. Bij ons worden de plaatsen al na een jaar heel erg duur, want dan houdt gewoon de subsidie op. En dat is nu juist het doel waarnaar wij streven: zo min mogelijk subsidie en zo snel mogelijk een vaste reguliere baan.

Ik kom even terug op datgene wat de heer Verbeet zei. Wij zouden in de Melkert-2-regeling heel graag het voorportaal JWG'ers gebruikt hebben. Wij denken namelijk inderdaad dat wij nogal wat vaste banen zouden hebben kunnen creëren voor mensen die in het JWG-traject zaten. Echter, dat mag niet in de Melkert-2-regeling. Dus dan houdt het op.

De heer **Verbeet**: U kunt ze ook rechtstreeks in dienst nemen. U kunt ze een reguliere baan aanbieden die geacquireerd is buiten de JWG om.

Mevrouw **Bosvelt**: Maar dan kunnen wij de Melkert-2-subsidie niet hanteren, want daar mag niet een JWG-verleden aan zitten. Welke constructie wij ook bedenken, het mag gewoon niet.

De heer **Muller**: Ik schenk graag nog even aandacht aan een ander aspect. Het speelde een rol bij de discussie van de afgelopen tien minuten, hoewel het niet werd genoemd. Er werd net gevraagd, eens het verschil aan te geven tussen de werkervaringsplaatsen en de dienstverbanden. Naar mijn idee is een van de essentiële verschillen gelegen in de arbeidsvoorwaarden die de mensen kunnen krijgen. Degenen die daarover discussieerden gingen hier volledig aan voorbij. Ik wijs even op onze brief en ik breng met klem onder de aandacht van de Kamer dat dit

een uiterst cruciaal element is, ook als je kijkt naar de internationale verdragen die ons land ondertekend heeft. Als de wet op het punt van met name de dienstverbanden, met de daarin vastgelegde criteria, de vorm krijgt die het voorstel aangeeft, is dat naar onze stellige overtuiging in strijd met een aantal ILO-verdragen. Ik moet even spieken; het zijn de ILO-verdragen 87, 98 in 154 in het verlengde daarvan. Als de wet in die zin wordt aangenomen, zullen wij dat bij de ILO aangeven. Als de wet niet de gelegenheid geeft dat de vakbeweging en degenen die als werkgever gaan optreden, in vrije onderhandelingen tot arbeidsvoorwaarden komen, is dat een cruciaal punt. Als het wel was opgenomen, was een deel van de problematiek opgelost. Wij zullen proberen, de procedure snel te laten verlopen. Het kost altijd wat tijd. Wij zitten dan echt met een probleem. Ik vraag hiervoor nadrukkelijk de aandacht van de Kamer. Ik heb overigens begrepen dat enkele van de Kamerleden die achter de tafel zitten, het probleem onderkend hebben en er ook begrip voor uitgesproken hebben. Het is essentieel dat de Kamer het wetsvoorstel op dit punt bijstelt.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dat is volstrekt helder. In die zin heb ik er niet zoveel behoefte aan, er nu over door te praten. Wel stel ik nog een vraag aan mevrouw Bosvelt. De experimenten met de Melkert-2-regeling, waar mevrouw Bosvelt van leeft, blijven buiten de WIW. Voor de korte termijn is dat voor haar een oplossing. Ik zit er wel over te piekeren hoe wij het op de langere termijn oplossen. Mevrouw Bosvelt heeft een type werk ontwikkeld dat buitengewoon dienstig is. Maar ja, het past niet helemaal in de lokale en regionale organisatie, die nu tot stand komt. Heeft mevrouw Bosvelt erover nagedacht hoe dat ondervangen kan worden?

Mevrouw **Bosvelt**: Natuurlijk denk je erover na hoe het zou kunnen. Zonder aanmatigend te willen zijn, zeg ik dat wij op zichzelf uit de voeten zouden kunnen met een structuur waarin er vanuit een landelijke centrale eenduidigheid wordt gewerkt met bijvoorbeeld een Melkertachtige regeling. Wij kunnen dan wellicht een koppeling leggen met het landelijk orgaan dat op de arbeidsmarkt actief is voor deze groepen, te weten Arbeidsvoorziening. Dan kunnen wij zeggen: er is een centrale labeling voor de arbeidsvoorziening. Zoals u weet, werken Arbeidsvoorziening, Start en Vedior buitengewoon goed samen. Daarin zit wellicht een oplossing, want dan blijven er landelijke regelingen, waarover in overleg met Arbeidsvoorziening afspraken gemaakt kunnen worden.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Ik wil de sociale partners hierover nog even horen. Het valt mij op dat zij er bezwaar tegen maken dat de gemeenten bemiddelingsactiviteiten ontplooien. Zij doen dat niet ten opzichte van de activiteiten die de organisatie van mevrouw Bosvelt ontwikkelt.

De heer **Leerentveld**: Dat komt doordat het flexakkoord ook de sociale partners bindt.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dat zegt mij niets. Ik vind dat een bureaucratische reden.

De heer **Leerentveld**: In het flexakkoord worden ruimere mogelijkheden gecreëerd voor onder andere de uitzendbranche om activiteiten te ontplooien die verband houden met de bemiddeling.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): U stelt dus dat het voortvloeit uit de afspraak die de sociale partners onderling hebben gemaakt?

De heer **Leerentveld**: Ja.

In het eerste deel van dit gesprek staan de WIW-dienstbetrekkingen opgenomen. Als die mogelijkheid nu niet aan bod komt, zou ik dat zeer betreuren.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Ik kan natuurlijk niet voor mijn collega's spreken, maar voor mij zelf geldt dat op dit punt de problematiek volstrekt helder is: gemiddeld 32 uur, de manier waarop het loon tot stand komt, arbeidsvoorwaarden in relatie tot de subsidievoorwaarden, enz. Dat is volstrekt helder. Ik heb daar weliswaar een opvatting over, maar geen vragen. Dit moet straks gewoon tot besluitvorming leiden.

De heer **Leerentveld**: Ik breng onder uw aandacht dat de minister ons op dit punt toegezegd heeft, vóór indiening van het wetsontwerp met ons overleg te voeren. Daartoe heeft ons nog geen uitnodiging bereikt.

Mevrouw **Van Kampen**: Ik zou graag nog iets zeggen over de rol van de gemeente als een tweede arbeidsbemiddelingsorganisatie. Ik wijs erop dat de gemeente een regiefunctie wil. Dat betekent dat er heel veel wordt samengewerkt met Arbeidsvoorziening, omdat die een buitengewoon belangrijke bijdrage levert. Er wordt ook samengewerkt met de uitzendorganisatie. Als ik het wat oneerbiedig mag zeggen, is de gemeente de leverancier van de mensen die het werk nodig hebben. Het is daarom heel belangrijk dat de gemeente een keuze kan maken en samenwerking kan zoeken met de partners die het meeste betekenen voor het gemeentelijke uitstroombesluit. De gemeenten hebben daar een heel groot belang bij.

De heer **Kerckhaert**: Ik stel mevrouw Bosvelt nog een vraag. Zij zegt: wij willen als Vedior Uitzendbureaus een rol blijven spelen in bijvoorbeeld de werkervaringsplaatsen die in de WIW zitten. Daarmee onderscheidt zij zich niet van alle andere uitzendbureaus. Ik vind dat iedereen dat zou moeten kunnen doen. Ik begrijp dan niet haar opmerking dat zij met alle gemeenten moet praten. Zij richt zich op landelijk werkende bedrijven. Die hebben grote vestigingen in een aantal gemeenten. Zij zal op die vestigingen moeten inschieten om iets voor elkaar te krijgen. Zij kan haar diensten aanbieden aan Arbeidsvoorziening om daarmee een afspraak te maken. Zij kan ook haar diensten aanbieden aan de gemeente om daarmee een afspraak te maken. Dat is normaal zakelijk handelen. Ik zie de uitzendbureaus als een zakelijke partij. Mevrouw Bosvelt is zeer welkom. Als zij nu roept dat dit niet de bedoeling is en dat de minister haar op een of andere manier moet faciliteren om de zaak te regelen, dan is zij niet zakelijk bezig en dan begrijp ik haar ook niet goed.

Mevrouw **Bosvelt**: Ik werk inmiddels 25 jaar in de zakelijke dienstverlening. Ik denk dat ik dit juist buitengewoon zakelijk zie. In mijn werkzaam leven heb ik met duizenden werkgevers en functionarissen van bedrijven gepraat. Daar hoor ik steeds: alstublieft geen rompslomp en alstublieft zo weinig mogelijk risico, zeker waar het om doelgroepen gaat. Ik pleit ervoor dat wij de beschikking blijven houden over een manier om aan die twee voorwaarden van het bedrijfsleven te voldoen. Minder rompslomp is meer eenduidigheid. De heer Kerckhaert zegt dat de gemeenten dat ook kunnen. Wij hebben nu als het ware de voorwaarden zelf in handen. Wij kunnen in onze brochure zetten dat een werkgever f 18 000 subsidie krijgt, wat er precies onder de doelgroep van de Melkert-2-regeling valt, dat zij de zaak op een bepaalde manier gefactureerd krijgen, enz. Blijkbaar spreekt dat de werkgevers aan. In ruil daarvoor zijn ze bereid om te zeggen: als het traject goed loopt, neem ik die mevrouw of mijnheer in vaste dienst aan. Het is een kwestie van uitruilen: hoeveel kun je voor iemand doen en hoeveel krijg je daarvoor terug.

Als ik straks naar 572 gemeenten moet en als ik dan aan moet komen met misschien wel 200 verschillende manieren, dus als ik het voor bedrijf

X in Groningen anders moet regelen dan voor bedrijf Y in Terneuzen, dan ondergraaft dat de effectiviteit. Het kost dan ook heel erg veel tijd om dit soort afspraken voor elkaar te krijgen. Nu kan ik met één landelijke klant, een branche of een groep van bedrijven een afspraak maken. Natuurlijk is er daarna het overleg met de gemeenten en Arbeidsvoorziening over de vraag hoe het in de lokale situatie opgelost wordt, welke mensen er op de plekken komen, welke mensen er al in voorbereidende trajecten zitten, welke mensen er affiniteit met de desbetreffende branche hebben, enz. Dat overleg wordt gevoerd. Wij hebben daar zelfs een heel afzonderlijke interne structuur voor. Ik zeg dus niet: wij regelen het wel even. Nee, wij zijn al heel lang voorstander van samenwerking, omdat je het met elkaar moet doen. Het gaat echter ook om pragmatisme in de vraag hoe je zoveel mogelijk mensen aan het werk krijgt.

De heer **Rombout**: Ik ben niet alleen vertegenwoordiger van Divosa, maar in het dagelijks leven ook directeur van een dienst in Arnhem met 10 000 klanten. Bij ons zitten 1500 mensen in alle regelingen die wij vandaag bespreken in het kader van de WIW, en nog eens 980 in de SW. En toch zit ik nog met 10 000 klanten in de bakken. Als ik de verhalen vandaag hoor, denk ik: ik kan die mensen aan alle kanten kwijt, want iedereen vertelt hier dat het voortreffelijk gaat. Dat is de ironie ten top. Als wij het over stroomlijning hebben, terwijl het water over de dijken stroomt, doen wij iets niet goed.

Ik twijfel geen moment aan de zakelijkheid van mevrouw Bosvelt. Maar als het even kan, moet zij ook niet aan mijn instelling twijfelen. Iedere partner op het speelveld die ook maar één werkloze aan het werk krijgt, is van harte welkom. Het enige wat wij als Divosa vragen, is ruimte om ons landelijk, regionaal en lokaal in staat te stellen, bondgenootschappen te sluiten met partners die wij nodig hebben. Het leuke van mevrouw Boomsma is dat zij met SWI ons in een proces zet waarin wij dat gezamenlijk doen. Pak ons vervolgens niet de ruimte af om concurrentie op dit traject in te zetten. Dat lijkt mij heel zakelijk. Als het gaat om fase 4, hebben mensen een enorme afstand tot de arbeidsmarkt. Wij zetten daar jarenlang energie op. Het kost ook ongelooflijk veel tijd. Het is volstrekt theoretisch om dan te denken: je tilt ze over de schutting en ze werken. Wij kunnen dat veel simpeler met inkoopcontracten bij Arbeidsvoorziening. Wij hebben vorig jaar 870 mensen met Arbeidsvoorziening aan het werk gezet. Arbeidsvoorziening moet daar zeker mee doorgaan, omdat dan mijn werk overbodig wordt. Dan kan ik mij misschien melden bij mevrouw Bosvelt.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Waar leidt deze hartenkreet concreet toe als de heer Rombout het tegen de Kamer heeft? Waar zit in de wet belemmering die onmogelijk maakt wat hij wil?

De heer **Rombout**: Ik wil alleen naar effectiviteit. Wie het doet, interesseert mij niet.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Ik ook, maar wilt u even aangeven waar de wet dan anders moet?

De heer **Rombout**: Als de wet mij vertelt dat iemand van het RBA mij voorschrijft dat een klant wel of niet onder de WIW valt, dan zeg ik dat ik dat zelf verdraaide goed weet. Ik zal het even sec over de situatie in Arnhem hebben, want je kunt haast niet namens alle directeurs van de sociale diensten praten. Ik houd het dus even bij Arnhem. Als ik het in Arnhem doe, is Arbeidsvoorziening een preferente partner. Als Arbeidsvoorziening het niet kan, is mijn tweede partner een commerciële. Bij een project een jaar of drie geleden zette de gemeenteraad mij verschrikkelijk onder druk. Ik kon alleen maar zeggen: Arbeidsvoorziening doet het nu of

ik zet het op de markt. Toen kwam ik bij de collega's van mevrouw Bosvelt terecht. Dat is erg goed bevallen. Arbeidsvoorziening kent dat kunstje nu ook en het gaat perfect. De stichting Werk en Scholing doet het op de additionele kant voortreffelijk. De SW draait ook goed. Ik ben heel blij met het SWI-project, waarbij wij ophouden om in competenties te denken en waarbij wij ophouden met faseringen die onzinnig zijn. Als je een klant bij z'n kladden hebt en je kunt hem aan het werk krijgen, geef ons dan die ruimte en toets op die manier de wetgeving. Dat is het enige wat wij nodig hebben.

Mevrouw **Essers** (VVD): Met andere woorden, ik hoor u een pleidooi afsteken om versneld van gedwongen winkelnering af te komen en via inkoopmiddelen gewoon zaken te kunnen doen.

De heer **Rombout**: Ja, waarbij ook de sociale diensten afgerekend moeten worden op hun effectiviteit. Ik wil niet claimen dat ik alles goed doe. Wij maken grote blunders. Werken is ook fouten maken.

Mevrouw **Essers** (VVD): Vindt u dat de WIW voldoende ruimte laat of zegt u dat de Kamer wat zou moeten doen aan de termijnen voor gedwongen winkelnering en voor nog niet voor iedere gemeente inkoop? Zou de Kamer dat proces moeten versnellen?

De heer **Rombout**: Als ik ervoor mag kiezen: ja, waarbij ik SWI een heel interessante tussenstap vind. Ook ik snap dat niet alles in één keer kan. Maar dat je af moet van de gedwongen winkelnering, lijkt mij heel helder. Er moet zeker ook geen afspraak komen met landelijke organisaties. Regionaal kunnen wij de meeste arbeidsplaatsen vinden. Als het om AKZO gaat, moet ik ook met België en Duitsland afspraken maken. Dat red ik niet. Het midden- en kleinbedrijf doet het op dit moment goed.

De **voorzitter**: Hiermee hebben wij het eerste cluster gehad. Wij gaan over naar het tweede cluster: bestuurlijke vormgeving en toezicht.

**

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dit zijn eigenlijk wat kleinere punten. Ik heb zelf het idee dat er op het punt van de overgangsproblematiek banenpools/JWG niet veel aan de hand is, in die zin dat men zijn rechten behoudt, maar onder een andere noemer komt. Ik heb het idee dat dit vrij soepel lijkt te gaan lopen. Als ik mij daarin vergis, hoor ik dat graag.

Het toezicht is ook altijd een hot issue. Men wil natuurlijk altijd zo min mogelijk toezicht. Wij hebben dit punt toch opgevoerd, omdat het een belangrijk punt is. Het gaat uiteindelijk om de terugkoppeling. Het is belangrijk dat wij het er ongeveer over eens zijn en dat er geen onnodige bureaucratische procedures komen. Wij, als politiek eindverantwoordelijken, moeten toch waar maken dat het geld dat bestemd is voor een bepaald doel, daar ook terecht komt.

De heer **Veen**: Voorzover wij kunnen overzien, is het proces van de overgang banenpools/JWG goed geregeld. Van een andere orde is dat de regeling Wet Vermeend/Moor afloopt. Die regeling wordt vervangen door de WVA-regeling. Wij krijgen daarbij wat omzettingen van gelden. Ik denk dat wij daar redelijk uit zijn gekomen met het ministerie. De WVA-problematiek na vier jaar is nog van een geheel andere orde.

De heer **Leerentveld**: De wet regelt in feite een collectieve overdracht van personeel, van banenpoolstichting naar uiteindelijk de eindverantwoordelijkheid van een gemeente. Hoe de werkgeversfunctie gestalte krijgt, is nog onduidelijk. Dit is een punt waarop wij de minister

nog zullen aanspreken, omdat hij de collectieve overgang indiceert. Wij zullen op dit punt overleg met hem vragen.

Ik breng hierbij nog één aspect in het bijzonder onder de aandacht van de Kamer. Het werkgeverschap krijgt wel heel erg onduidelijk gestalte in de wet. Het is de minister van SZW die in feite zegt dat hij de arbeidsduur, de contractvormen, de beloning en een deel van de secundaire arbeidsvoorwaarden regelt. Vervolgens zegt hij: de werkgeversfunctie schuif ik in de richting van de gemeenten. Vervolgens dragen de gemeenten die taak over aan de uitvoeringsorganisaties. Uiteindelijk komen de mensen terecht bij inleners. Je kunt dat omschrijven als de materiële werkgever. Voor ons is in zekere zin de samenhang met de ILO-problematiek onhelder. Onduidelijk is welke werkgever wij waar zullen aanspreken. De minister bepaalt in feite het hoofdbestanddeel van de arbeidsvoorwaarden. Wat ligt er dan meer in de rede dan dat hij het werkgeverschap vervult? Dit punt zullen wij de komende tijd nog in het bijzonder onder de aandacht van de minister brengen.

De heer **Bakker** (D66): Hoe ziet u het zelf?

De heer **Leerentveld**: Het meest ideale model is bij de aanvang al genoemd, namelijk dat je een rechtstreeks dienstverband hebt tussen werkgever en werknemer. Vervolgens moet je je de vraag stellen hoe lang je dat moet subsidiëren. Als dat niet kan, gaan wij een traject in van aparte CAO-vormen. Dat heeft u ook in de brief van de FNV kunnen lezen. Als u mij vraagt wat de hoofdmoot van zo'n CAO wordt, zeg ik het volgende. Voor de groep tot 23 jaar ligt wat ons betreft de nadruk op combinatie-trajecten van leren en werken. Daarbij zullen wij niet zeggen dat het hoofddaccent op functieloon ligt. Dan de groep die daarboven zit. Wij zeggen: je mag van een langdurig werkloze vragen dat hij investeert in zijn toekomst en je mag van hem vragen dat hij dat laat zien in de acceptatie van het minimumloon. Ik vind echter niet dat je mensen tot in de eeuwigheid kunt veroordelen tot een positie die niet verder gaat dan materieel minimumloon of een afgeleide daarvan. Het kan niet zo zijn dat de WIW leidt tot het duurzaam ontbreken van een relatie tussen de inhoud van een functie en de beloning.

De heer **Meijer** (groep-Nijpels): Voorzitter! De heer Veen zei zojuist dat er in bepaalde gemeenten een bepaald voorzieningenniveau is, maar dat er andere gemeenten zijn waar domweg geen arbeidsplaatsen zijn en dus geen bemiddeling is. Volgens mij kan dit leiden tot een behoorlijke rechtsongelijkheid tussen degenen die werk zoeken. Er zijn verschillen per regio. Is het niet beter om de WIW indicaties te geven, waarbij de gemeenten de zorgplicht krijgen voor een bepaald niveau van voorzieningen?

De heer **Veen**: Het licht waarin ik deze opmerking plaatste, is van een geheel andere orde. De differentiatie van de doelgroep binnen de diverse steden loopt sterk uiteen. In de grote steden praat je met name over echte onderkantproblematiek. In sommige kleinere steden waar de werkloosheid heel erg hoog is – in mijn eigen plaats Lelystad is 21% werkloosheid – doemen er ineens mensen met een net niet afgemaakte HEAO op. In het licht van de bestaande toetsingsstructuur is het bijna onmogelijk om voor deze mensen een relevante werkplek te zoeken. Dan kom je namelijk heel dicht bij reguliere arbeid. Gegeven de arbeidsmarkt komen deze mensen dus niet aan de bak. Ik wil niet in termen van rechtsongelijkheid spreken, want deze mensen gaan aan het werk. Zij krijgen dezelfde salarissen aan anderen. Pas wanneer de problematiek wordt vertaald naar de WIW, als doorstroominstrument, ontstaan er interessante discussies. Dan wordt bekeken wat die mensen doen, hoe dat moet worden gewaardeerd etc. Ik geef er in elk geval de voorkeur aan om

die discussie niet aan te gaan. Vanuit de uitvoering wijs ik er wel op dat de WIW, zoals die er nu ligt, een behoorlijke stijging van inleeninkomsten betekent. En daarmee wordt gerekend om de financiering sluitend te krijgen. Er wordt overigens gesproken over gemiddelde inleeninkomsten. Als mensen ziek zijn, ligt het normaal gesproken niet in de rede om een inleentarieff te hanteren. Dat werkt verlagend. Je moet dus toch al aan een gemiddelde van f 5000 denken om het gemiddelde waarmee in de wet wordt gerekend, te kunnen realiseren. De heer Leerentveld stelde: wij denken aan rechtspositionele verbeteringen. Daar ben ik het van harte mee eens. Ik voeg er wel aan toe dat ons in elk geval het water aan de lippen staat. In het overleg vanuit de VNG zijn behoorlijk wat concessies gedaan. Ik maak mij sterk zorgen over bijvoorbeeld de scholingscomponent in het derde compartiment gelden voor onder andere JWG, maar dit ter zijde. Als gemeenten of uitvoeringsorganisaties worden geconfronteerd met een verbetering van arbeidsvoorwaarden die gelijk moeten worden omgezet, komen wij in de gevarezone terecht.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dat is heel helder. Ik wil kort ingaan op het punt bestuurlijke vormgeving en toezicht. Ik wil mevrouw Boomsma een vraag voorleggen. Ook hier komen de samenwerkingsmogelijkheden tussen Arbeidsvoorziening en de gemeenten weer aan de orde. Men is bang dat de één te afhankelijk wordt van de ander. Er wordt wel toezicht op gehouden dat men een bepaalde prestatie levert. Maar er is natuurlijk een probleem als men eraan is gebonden om met een bepaalde partner samen te werken met wie men niet goed door één deur kan. Mijn vraag aan mevrouw Boomsma is: wat zijn tot nu toe uw ervaringen met de samenwerking, waar ziet u enige mogelijkheden voor verbeteringen en waar zou u moeilijkheden willen wegnemen? Ik heb het dan natuurlijk met name over de wettekst. Ik vraag mij namelijk steeds af: wat moet ik doen opdat de juiste randvoorwaarden worden geschapen om het werk te kunnen verrichten voor de mensen die zo lang aan de kant staan?

Mevrouw **Essers** (VVD): Voorzitter! Ik verwijs mevrouw Boomsma en de heer Van Vuren nog eens naar mijn specifieke vraag. Volgens deze wet zou Arbeidsvoorziening een dubbele toets moeten hebben. Dat lijkt mij haaks te staan op datgene wat de Regiegroep heeft neergelegd, namelijk dat er in gezamenlijkheid moet worden vastgesteld. In het geval van de WIW ligt de eerste regie bij Arbeidsvoorziening. Wat vinden mevrouw Boomsma en de heer Van Vuren daarvan?

Mevrouw **Boomsma**: Voorzitter! De vraag van mevrouw Essers is het makkelijkst te beantwoorden. In de documenten die wij hebben ontwikkeld, stellen wij voor om de indicatie voor de WIW rechtstreeks te koppelen aan de werkprocessen in het kader van de samenwerking. Waar er sprake is van een gemeenschappelijke globale fasering en een onder gemeenschappelijke verantwoordelijkheid uitgevoerde kwalificerende intake, wordt impliciet de indicatie gegeven voor de WIW. Dat is niet weer een afzonderlijk traject. Wij stellen voor om uitdrukkelijk aan te geven dat de indicatie door Arbeidsvoorziening niet een apart traject is, maar dat het wordt meegenomen in het kader van de SWI-samenwerking. Dat kan wellicht in aanvullende wetteksten of in een algemene maatregel van bestuur.

Mevrouw **Essers** (VVD): Dus wij zouden de artikelen 7 en 12 moeten amenderen?

Mevrouw **Boomsma**: Ik heb de artikelen niet direct voor ogen.

Mevrouw **Essers** (VVD): In die artikelen is geregeld dat Arbeidsvoorziening die toets apart moet maken.

Mevrouw **Boomsma**: Ja. De andere vraag, over de toezichtrelatie, is lastiger. Wij hebben ons binnen het kader van SWI nog niet gebogen over de vraag hoe de toezichtrelaties moeten worden. Wij volgen wel de algemene lijn, passend binnen de veranderingsopdracht, dat de bestaande verantwoordelijkheden van de besturen en de uitvoerende organisaties, gehandhaafd blijven. Dit betekent dat de bestaande toezichthouders toezicht blijven houden op de verantwoordelijkheden die door de partners worden uitgeoefend. Men kan zich daarbij voorstellen dat er een aparte rapportagelijijn is naar de afzonderlijke opdrachtgevers, vanuit een CWI. Dit geldt dan ook voor de uitvoering van de WIW, waar dat in een CWI is ondergebracht. Dat zal niet overal het geval zijn. In Arnhem, Tilburg en Den Bosch is dat wel het geval. Dan ontstaat vanuit de CWI een rapportagelijijn, een verantwoordelijkheidslijijn in de richting van de afzonderlijke partijen die opdrachtgevers zijn van zo'n CWI. Voor het toezicht hebben wij nog geen expliciete lijn.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): De VNG heeft dat wel gedaan, meen ik.

De heer **Kerckhaert**: Ja, op het punt van het toezicht. In de WIW willen wij stroomlijnen. Waar mogelijk willen wij de regels verminderen. Waar nodig zullen er regels moeten zijn. Wij hebben natuurlijk vanuit de bestuurlijke verhoudingen helemaal geen bezwaar tegen toezicht op zaken die geregeld zijn. Maar wij lezen in de wettekst dat de minister ook toezicht kan gaan houden op zaken die niet geregeld zijn en toezichtaanwijzingen kan geven aan gemeenten. Hieruit kan worden afgeleid dat de minister ook aanwijzingen gaat geven voor zaken die niet in regelgeving zijn uitgewerkt. Het zou een soort algemene aanwijzingsmogelijkheid voor de minister zijn.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Waaruit leidt u dat concreet af? Dat staat misschien in uw brief, maar die heb ik nu niet paraat.

De heer **Kerckhaert**: Die heb ik nu ook niet paraat.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dat moet ik wel weten. Ik moet het weten als een artikel moet worden veranderd.

De heer **Kerckhaert**: Wij hebben het gevoel dat in de wet een aanwijzingsmogelijkheid zit voor gemeenten die voor ons oncontroleerbaar is en die niet gebaseerd is op de precieze regels inzake het toezicht.

De heer **Rombout**: Artikel 20.

Mevrouw **Essers** (VVD): Heeft u het idee, mijnheer Kerckhaert, dat de toezichtsfilosofie en de werkwijze, zoals hier beschreven, substantieel afwijken van de manier waarmee met het toezicht wordt omgegaan in het kader van de nieuwe Algemene bijstandswet? Met andere woorden, zou u het gelijk willen laten lopen omdat de beleidsplannen die u jaarlijks op grond van de wet moet maken, moeten sporen met de beleidsplannen die u op grond van deze wet moet maken? Kortom, het zou één beleidsplan kunnen zijn en ook het toezicht zou in dezelfde vorm moeten plaatsvinden.

De heer **Kerckhaert**: Dat is wat wij bedoelen. Wij hadden eigenlijk de vrees dat er iets meer achter zat. Daarom hebben wij er de aandacht op willen vestigen.

Mevrouw **Essers** (VVD): Wilt u ons daarover wellicht schriftelijk nadere informatie doen toekomen?

De heer **Kerckhaert**: Dat zullen wij doen. Op het punt van de bestuurlijke verhoudingen zou ik nog een paar opmerkingen willen maken. De heer Meijer attendeerde op de rechtsongelijkheid. In deze wet wordt aan gemeenten een zorgplicht gegeven. Zij moeten wat doen voor mensen die zich op grote afstand van de arbeidsmarkt begeven. Er moet een sluitende aanpak zijn voor jongeren. En voor het overige zullen wij zo efficiënt en zo goed mogelijk moeten werken aan detacheringsbanen, werkervaringsplaatsen en zorgtrajecten. De getallen zijn al over tafel gegaan. Wij hebben het in feite over enkele honderdduizenden mensen in Nederland. De gemeenten hebben inderdaad de zorgplicht om, met de middelen die zij hebben, zoveel mogelijk te doen. Maar laat niet het idee post vatten – en dat gebeurt nogal eens – dat hiermee de zaak geregeld is. Wij doen wat wij kunnen doen, naar gelang de middelen die er zijn. Daarbij zal goed moeten worden bekeken of de gemeenten het goed doen, samen met Arbeidsvoorziening en anderen. Daarmee hebben wij geen enkel probleem. Maar in Nederland moet niet het idee worden gelanceerd dat hiermee het probleem is opgelost, dat alle mensen fantastische zorgtrajecten kunnen volgen, dat iedereen binnen een paar jaar aan een of andere additionele baan is geholpen. De aantallen maken duidelijk dat dat niet gaat. Dat is mijn eerste bestuurlijke opmerking.

En dan kom ik dus bij de rechtsongelijkheid waarover de heer Meijer sprak. Het begint natuurlijk al met een rechtsongelijkheid. Er is een ongelooflijk verschil in situaties. Mensen staan lang of heel lang aan de kant. Als die situaties al zo ongelijk zijn, is het raar om de instrumenten precies gelijk te willen maken. Dat past niet helemaal.

Mijn laatste bestuurlijke opmerking betreft het werkgeverschap en het loongebouw. Bij de vakbeweging komt in toenemende mate, zo ongeveer bij elk wetsontwerp, het ILO-verdrag naar voren. Daar heb ik niet zo heel veel verstand van. Maar ik neem aan dat een en ander door de vakbeweging en de minister nog goed wordt bekeken. Ik constateer nu dat wij hebben over een afgebakend traject aan loonruimte. Er is wel enige ruimte, maar die is gewoon vastgelegd. Dat is ook de ratio om lage lonen mogelijk te maken. Het zou gek zijn om dat helemaal los te laten. Daarmee zou de bedoeling van de WIW worden ontkracht. Je moet je dus aan het beeld houden: wij willen lage lonen mogelijk maken met zoveel mogelijk perspectief op doorstroming. Waar het niet anders kan, moet er sprake zijn van last ressort. Dat zal op een of andere manier vorm gegeven moeten worden. Er is wel wat ruimte, namelijk tot 120%. Wij zouden er nog iets bij willen hebben, dus voor extra mogelijkheden.

Mevrouw **Essers** (VVD): Denkt u dan ook aan de mogelijkheid om dispensatie van het wettelijk minimumloon in deze wet aan te brengen?

De heer **Kerckhaert**: Die discussie is voor ons op dit moment niet aan de orde. In de discussie over de dispensatie van het wettelijk minimumloon en de consequenties daarvan wil ik mij niet mengen. De ILO zal dat ongetwijfeld niet goed vinden!

De heer **Veen**: Maar feitelijk is dat bij de JWG wel de realiteit. Er wordt 32/36ste van het minimumloon betaald. Die mensen verdienen gewoon onder het minimumloon.

De heer **Van Vuren**: Voorzitter! Ik wil ingaan op de vraag of een toets door Arbeidsvoorziening haaks staat op SWI. Het CBA heeft in de schriftelijke reactie hierover geen opmerkingen gemaakt. Daaraan kan de conclusie worden verbonden dat het volgens ons niet per se haaks staat op SWI. In het kader van de Regiegroep SWI – en daarin werken de heer

Kerckhaert en ik heel nauw samen – wordt een model, een werkproces geregeld. Wij kunnen daar niet omheen. De WIW moet erbij worden betrokken. Wij gaan ook voor dat terrein bekijken hoe de samenwerking vorm en gestalte kan krijgen. Ik plaats daarbij de volgende kanttekening. Als het gaat om de fundamentele opvattingen over de wet zelve, behoudt iedere organisatie het recht om die opvattingen over het voetlicht te brengen. Dat gebeurt ook vandaag. Hoe ziet dat werkproces eruit? In het werkproces is, volgens de SWI-gedachte, het moment van de kwalificerende intake geïntroduceerd. Als voor betrokkene wordt vastgesteld dat er een afstand tot de arbeidsmarkt is, wordt door Arbeidsvoorziening in de richting van de uitkerende instantie het volgende aangegeven: dit is de persoon, dit is de afstand tot de arbeidsmarkt en dit type diensten is nodig om hem of haar weer terug te leiden. In dat werkproces kan worden meegenomen dat niet een apart moment wordt gecreëerd voor een oproep voor een indicatiestelling of wat dan ook. In het werkproces kan wel worden nagegaan of er sprake moet zijn, vanuit professioneel oogpunt, van activiteiten in het kader van de WIW.

Mevrouw **Essers** (VVD): Dat vind ik een helder verhaal. Maar ik verneem daarop wel graag de reactie van de VNG. Moeten de artikelen wel of niet in de wet blijven? Eigenlijk wordt nu voor schrappen van de artikelen gepleit, omdat het eigenlijk al in het proces is voorgeschreven.

De heer **Rombout**: Zou de heer Van Vuren de ratio van het denkmoment willen aangeven? Hij kijkt naar de klant en zet een traject uit. Ik kan mij voorstellen dat hij op dat moment samen met ons een traject richting WIW uitzet. Dat is dan toch een logisch gevolg. Mevrouw Boomsma merkte dat terecht op. Ik ben het vaker met SWI eens; dat is een mankement van mij. Maar ik begrijp niet dat één van de partijen dan apart nog een keer moet roepen: nu label ik u met WIW. U vertelt wat er procedureel gebeurt, mijnheer Van Vuren, maar zet u die inhoudelijke stap eens!

De heer **Van Vuren**: Ik heb eerder aangegeven dat het proces zowel ten aanzien van het vaststellen van de afstand tot de arbeidsmarkt als ten aanzien van het in gang te zetten traject voorziet in minimaal een gezamenlijk beslismoment. Dus als u het met mevrouw Boomsma eens bent, moet u het ook met mij eens zijn, mijnheer Rombout.

De heer **Rombout**: Dan kan het hier uit.

Mevrouw **Essers** (VVD): Dan kan het eruit.

De heer **Rombout**: Dan zeggen wij dus samen dat het eruit kan. Dat geldt ook voor de inkoopbudgetten. Ik zou als sociale dienst bij mijn G15-budget apart moeten labelen: nu koop ik bij deze klant iets extra's in. Dat regelen wij netjes in SWI-verband. Dat detailleren moet er helemaal af.

Mevrouw **Essers** (VVD): De heer Van Vuren schudt het hoofd: dat is niet zo. De anderen knikken echter: het is wel zo. Ik wil graag weten in hoeverre de competentiegeschillen hier toch op tafel blijven liggen.

De heer **Van Vuren**: Wij praten in termen van: hoe wordt dat in goede samenwerking in het werkproces geregeld? Wij waren het helemaal met elkaar eens. Dat is ook terug te vinden in het SWI-document dat is uitgereikt. Dan is er nog de indicatie, het vaststellen van de type dienstverlening die nodig is. Wij menen dat dit een verantwoordelijkheid, een professionaliteit is van Arbeidsvoorziening. Arbeidsvoorziening moet adviseren in de richting van de uitkerende instantie. Het gaat erom dat

gezamenlijk wordt vastgesteld wat met betrokkenen moet worden gedaan. En dat lukt in 99 van de 100 gevallen.

Mevrouw **Van Kampen**: Dus dit betekent dat Arbeidsvoorziening haar eigen werk overdoet?

De heer **Van Vuren**: Ik kan die conclusie niet delen en dus zeker niet volgen. Het is geïntegreerd in het werkproces, zoals ik zojuist heb aangegeven.

De heer **Rombout**: Accepteer dan dat het in het werkproces zit. En dan moet je stoppen. Als je daarna zegt «ik moet nog labelen», zou je zo bij een gemeente kunnen werken. Wij hebben dat al 20 jaar geroepen. En daarom wordt er bij ons zo gereorganiseerd. Dat moet je niet apart nog willen doen. Dat doen wij gemeenschappelijk. Dat doe ik met mijn inkoopbudget ook niet. Dan zou ik bij ieder werkproces mogen ingrijpen en zeggen: nu wil ik individueel per klant bepalen wanneer ik mijn inkoopbudget inzet. Dat doen wij niet.

De heer **Bakker** (D66): De kernvraag is eigenlijk: wat gebeurt er in het ene geval, van die 100, waarin het niet goed gaat en wie beslist er dan? Ik wil daaraan een vraag toevoegen. U bent het in 99 gevallen eens. Stel dat betrokken werkloze het er niet mee eens is. Stel dat hij ertegen protesteert dat hij in fase 4 wordt ingedeeld of dat hij WIW-geïndiceerd is en stel dat hij terug wil naar de gewone arbeidsmarkt. Voorziet SWI dan in een of andere rol voor de betrokken werkloze?

De heer **Van Vuren**: Ik wil deze vraag doorschuiven naar mevrouw Boomsma. Wij hebben hierover een apart SWI-document opgesteld, waarin wordt aangegeven welke bezwaar- en beroepsgang geldt op het moment dat de cliënt het niet eens is met de indicatie voor dienstverlening. Hierover hebben wij gezamenlijk een aantal besluiten genomen.

Mevrouw **Boomsma**: Wij hebben in het kader van SWI gezegd dat tegen degene die uiteindelijk bepaalt welke dienstverlening de cliënt krijgt, bezwaar en beroep openstaat. Dus als een cliënt het er niet mee eens is als hij een bepaald type scholing of een bepaald traject niet krijgt toegewezen, dan kan beroep worden aangetekend bij degene die dat heeft bepaald. Wij hebben in het kader van SWI gezegd dat de UVI's en de sociale diensten de instanties zijn die bepalen welk traject hun klanten, dus mensen die uitkeringsgerechtigd zijn, uiteindelijk wel of niet krijgen. Arbeidsvoorziening adviseert, maar de sociale diensten en de UVI's bepalen dat. In zo'n geval moet de klant in beroep gaan tegen of bezwaar aantekenen bij de gemeente dan wel de uitvoerende instelling.

De heer **Kerckhaert**: Voorzitter! Het was mooi geweest als er in SWI-verband bestuurlijke besluiten lagen. Maar nogmaals, dat is niet het geval. Dus kan eigenlijk alleen worden gezegd: hoe ver zijn wij gegaan in het voorbereiden van die besluitvorming? Er wordt nu gesproken over de vraag of er een aparte indicatiestelling moet komen. Wij hebben erover nagedacht hoe het beste kan worden samengewerkt. Tot het moment van de bestuurlijke fiattering – die, nogmaals, alleen bij de VNG is gepasseerd – waren wij het in de voorbereiding met elkaar eens. Essentieel is: je moet kiezen tussen sommige mensen. Sommigen krijgen wel een traject en anderen niet. Die keuze ligt uiteindelijk bij de uitkerende instantie: de gemeente of de UVI's. Die zullen moeten kiezen. Je bent samen verantwoordelijk voor de kwalificerende intake. Je gaat mensen onderscheiden: fase 2, fase 3 of fase 4. Je hebt ook al uitgesproken dat je de uitkerende instantie laat bepalen wie er wel voor in aanmerking komt en wie er niet voor in aanmerking komt. Het is dan volstrekt onlogisch om nog een extra

indicatie te moeten geven, WIW-geïndiceerd. Dat is niet meer nodig. Degene die financieel verantwoordelijk is, selecteert de mensen. Ik heb uit de discussie tot nu toe afgeleid dat er vrij ruime instemming bestaat. Het is niet logisch om een extra indicatieslag eroverheen te leggen. Alles is goed voorzien. De desbetreffende artikelen zouden dus gewoon geschrapt kunnen worden.

De **voorzitter**: Is zo de competentiekwestie opgelost, mevrouw Essers?
**

Mevrouw **Essers** (VVD): Nee!

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Die vlamt weer helemaal op!

De heer **Van Vuren**: Voorzitter! Ik heb het idee dat de heer Kerckhaert twee zaken met elkaar verbindt. Er ligt een eindadvies van SWI. Rond deze tijd heeft ook de tweede kolom haar standpunt bepaald. Er vindt namelijk nu een CBA-vergadering plaats over het concepteindadvies. Daarin hebben wij met elkaar vastgesteld: het is van belang dat de kwalificerende intake gebeurt vanuit de professionaliteit. Daarbij moet worden gekeken naar de positie van de persoon in relatie tot de arbeidsmarkt. Heel bewust is die primaire verantwoordelijkheid gelegd bij Arbeidsvoorziening. Op dat ogenblik indiceren wij dus, voor welke dienstverlening dan ook. En dat kan op dat ogenblik ook zijn voor trajecten in het kader van de WIW. Vervolgens kunnen in de richting van een individuele gemeente 50 of 100 mensen worden geïndiceerd voor trajecten in het kader van de WIW. Dan is het inderdaad aan de uitkerende instantie, de gemeente, om te bepalen welke 30, 40 of 50 mensen in aanmerking komen. Voor alle geïndiceerden zal dat niet lukken, gelet op de middelen die daarvoor nodig zijn. Dit proces is vastgesteld. Daarmee zijn de verantwoordelijkheden ook helder benoemd. Zoals ten aanzien van alle werkzoekenden geldt ook voor het type dienstverlening in het kader van de WIW: het werkproces van kwalificerende intake en indicering type dienstverlening.

De heer **Rombout**: Ik vind het aardig dat de heer Van Vuren de heer Kerckhaert erop betrapt, twee dingen te verbinden. Maar volgens mij doen wij het in SWI-verband met z'n drieën. Er moet er dus nog één bij worden gezet. En ik vraag mij vervolgens af of de toegevoegde waarde van de indexering iets te maken heeft met de discussie over bemiddelen. Stel dat er 100 mensen worden geïndiceerd voor de WIW. Vervolgens ga ik heel marktconform kijken wie het makkelijkst die mensen naar de arbeidsmarkt bemiddelt. Ik heb de indruk dat hier twee zaken door elkaar lopen. Stel dat je er 30 terugkrijgt. Het is voor mij geen uitgesproken zaak dat het alleen Arbeidsvoorziening is. En daarom bepaal ik het liever zelf. Je bent vervolgens belanghebbende in het proces. Dat is niet goed. Ik spreek als directeur van een dienst die natuurlijk een gemeenteraad boven zich heeft, die een en ander natuurlijk democratisch te legitimeren heeft. Dat weet iedereen hier ook. Zo gedragen wij ons ook. Maar op basis daarvan maken wij keuzes. Dat is de enige manier. Zo gebeurt het met het openbaar vervoer ook. Maar dan moeten wij ook marktconform worden behandeld. Wij bepalen wat wij doen. En bij 10 000 is er nog geen schaarste.

Mevrouw **Bijleveld-Schouten** (CDA): Is er dan niet een relatie met de Arbeidsvoorzieningswet? Je kunt van mening verschillen over de vraag of er een aantal artikelen uit of in moet. Maar in de Arbeidsvoorzieningswet zijn ook heel nadrukkelijk punten geregeld. Wij hebben het daar bij de bespreking van het eerste blok ook even over gehad. Volgens mij moet goed worden bekeken hoe het in de Arbeidsvoorzieningswet is geregeld.

De heer **Van Vuren**: Dat zou kunnen. In de richting van de heer Rombout wil ik nog het volgende melden. Ik ben het hartstikke eens met SWI. Wat ik heb uiteengezet, is in het SWI-eindadvies verankerd. Dus de heer Rombout is het wel of niet met SWI eens. Maar volgens mij liggen onze standpunten geweldig dicht bij elkaar. Ik bestrijd namelijk niet het derde element. Integendeel, Arbeidsvoorziening is niet een organisatie die zegt: wij moeten alles zelf doen en het moet allemaal automatisch. Er is natuurlijk een mogelijkheid om andere instanties erbij in te schakelen. Dat is prima. Het gaat uiteindelijk allemaal om het doel: in dit collectief weer mensen naar de arbeidsmarkt toe leiden. Daarvoor zijn wij op de wereld gezet. Prima.

De heer **Rombout**: Wij zitten er dicht tegenaan. Dat was op de middelbare school ook altijd het geval. Maar u moet een stap verder gaan. Wij moeten het met elkaar eens zijn. Anders schieten wij er geen donder mee op. Het gaat om de toegevoegde waarde als jullie met ons de fase-3- en fase-4-klanten hebben geïndiceerd bij de kwalificerende intake. Het wordt in één handeling meegenomen. Ik begrijp niet wat de indicatiestelling nog extra doet. Volgens mij is het dubbelop. En dat moeten wij niet doen. Ik krijg niet te horen wat de toegevoegde waarde is. Volgens mij betaalt de gemeente of de UVI. En daarmee zet je de budgetten in. En dan bent u belanghebbende. U zit er frank en vrij bij als u daar gewoon uw product levert.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): De sociale partners zijn op dit punt verrassend stil, vind ik. Volgens mij is dit heel belangrijk. Het gaat erom of wij met elkaar een praktische oplossing kunnen bedenken. Een uitkeringsinstantie is de eerste die de man of vrouw kent. Die beoordeelt: wordt het spontaan nog wat of moeten wij die een duwtje geven? Dat is de indicatiestelling. Vervolgens gaat die instantie na hoe dit het beste bereikt kan worden, via Arbeidsvoorziening, via commerciële bemiddeling of via de gemeente of de uitvoeringsorganisatie zelf. Dit model spreekt mij zeer aan. Het wordt nu iets anders geformuleerd. Ik denk dat dit iets te maken heeft met opvattingen en belangen. Daarom daag ik de sociale partners uit om te reageren.

De heer **Muller**: Het is altijd interessant om gewoon eens te beluisteren hoe partijen met elkaar discussiëren. Wij zitten ook vaak in die situatie. Dan zitten anderen handenwrijvend erbij. Ik heb al een half uur geleden aangegeven wat volgens mij cruciaal is. Ik kom op het ogenblik eigenlijk niet veel verder dan een procedureel punt. Op dit moment vindt in ieder geval in één van de drie besturen die te maken hebben met SWI nog besluitvorming plaats, onder andere over dit punt. Ik zou een voordracht kunnen geven – maar ik voel mij daartoe niet in de juiste positie zitten – van wat de FNV in die discussie heeft ingebracht in de richting van het TICA en het CBA. Wij hebben aangegeven hoe wij aankijken tegen de hele intakeprocedure, zowel de administratieve als de kwalitatieve intake, en wie daarvoor verantwoordelijk zijn. Maar de discussie vindt nog plaats in de besturen en vervolgens in de Regiegroep. Ik vind cruciaal dat wij opereren vanuit het uitgangspunt dat samenwerking centraal moet staan in de hele SWI-operatie.

Volstrekt voor eigen verantwoordelijkheid wil ik het als volgt formuleren. Het moet voor iedereen gaan om de mensen die moeten worden geholpen en niet om de zwaartekracht van de bureaucratieën die erachter zitten. Ik meen dat uiterst serieus. Het gaat erom hoe wij de doelstelling kunnen bereiken. Ik zou graag één van de oud-collega's van de Kamerleden nog even de tijd gunnen. Want hij moet het proces aansturen. Hij moet ook de overeenstemming tot stand brengen. Hij is er ongetwijfeld deze dagen mee bezig om ook dit probleem op te lossen. Dit antwoord stelt misschien niet tevreden, maar ik kom op dit moment niet echt verder.

Ik weet hoe moeizaam het allemaal gaat in die clubs, waar ik trouwens zelf ook zit. Ik realiseer mij goed dat belangen van instellingen natuurlijk wel een rol spelen. Er werken tienduizenden mensen bij die instellingen. Maar nogmaals, ik doe een beroep op alle betrokkenen om de komende paar weken dat probleem op te lossen. Dat lukt. Ik ben ervan overtuigd dat het lukt. Er liggen uitkomsten van het moeizame overleg en op die rapportage van de Regiegroep is kritiek gekomen. Dat is bekend. Maar mijn verzoek aan de leden van de commissie is om met begrip voor deze situatie de WIW vorm te geven. De Kamer zou van dat resultaat moeten uitgaan. Want voor dat resultaat is draagvlak bij alle partijen. Maar ik kan dus niet een exacte keuze maken, waarvoor excuses.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Bij dit type wetgeving, waarin je van de organisaties en van de daarin werkende mensen vraagt om samen te werken, is draagvlak ongelooflijk belangrijk. Ik stel nu vast dat er nog behoorlijke tegenstellingen zijn. Misschien levert dit gesprek een kleine bijdrage om in de achterban van alle organisaties...

De heer **Muller**: Misschien lijkt die tegenstelling nog aanwezig omdat het proces nog gaande is. Ik hoef u niet te vertellen hoe het gaat als politieke partijen of fracties in de Kamer het met elkaar eens moeten worden, maar op een verkeerd moment vragen voorgelegd krijgen. Dan zegt u 's avonds nog in NOVA dat het A is, maar de volgende dag lezen wij in de krant dat er overeenstemming over B is. Dan is de vraag net iets te vroeg gesteld. Ik hoop dat deze discussie over iets wat een competentiekwestie lijkt te zijn, net een week te vroeg plaatsvindt. Ik ga ervan uit dat de Regiegroep eruit zal komen en ook dit probleem zal oplossen. Maar nogmaals, laten wij de zwaartekracht van de bureaucratie afschaffen.

De heer **Bakker** (D66): Mijn vraag is voor een deel al beantwoord. Ik let even op de bemiddeling en ik sluit even aan op opmerkingen van de heer Muller en de heer Rombout. Hij zei: het gaat mij er niet om wie het doet, als het maar gebeurt in het belang van de mensen om wie het gaat. Hoe reageert hij op de stelling dat wij het volgende niet moeten doen: enerzijds met collectieve middelen een heel netwerk van arbeidsbureaus overeind houden en anderzijds een netwerk van 572 gemeenten waar men min of meer hetzelfde gaat doen? Daar zit een zekere inefficiency in, die wij niet moeten willen. Voor hetzelfde geld gaat straks partij nr. 3, de uitkeringsinstantie werknemersverzekeringen, ook arbeidsbureautje spelen. Hoe lossen wij dat op? Ik begrijp dat dit een beetje de kern van het SWI-traject is, maar ik bezie het nu even vanuit de efficiency van de inzet van collectieve middelen.

De heer **Kerckhaert**: Het is toch echt een spook om te veronderstellen dat er overal gemeentelijke bemiddelingsorganisaties ontstaan, als er geen verbod is op het zelf bemiddelen voor dit soort banen. Dat gebeurt gewoon niet. In dit wetsvoorstel heeft Arbeidsvoorziening een duidelijke positie. Andere partijen, derden, hebben ook een positie, als gemeenten dat willen. Ik wil zelfs nog een stapje verder gaan. Als men in sommige omstandigheden onderling afspraken maakt – SWI – of als het arbeidsbureau, de gemeente en een UVI zeggen dat een burgemeester of een wethouder die heel goede contacten met het bedrijfsleven heeft, voor het midden- en kleinbedrijf zou moeten bekijken wat er wel of niet kan, dan mag dat niet bij wet verboden zijn. Het zijn uitzonderingen, maar je moet het niet bij wet verbieden. Geloof nou niet dat de gemeenten hele apparaten gaan opbouwen. Daar zit geen gemeente op te wachten. Men moet dit soort dingen echter ook niet uitsluiten vanwege de angst dat het uit de hand loopt. Het loopt echt niet uit de hand.

De heer **Rombout**: Morgenochtend omstreeks deze tijd zit ik in het banencentrum. Als ze mij dan vragen «hoe ging het gisteren?», denk ik dat ik dingen vertel die ze niet herkennen. In het werkproces in banencentra zijn dit volstrekt academische vragen. Het leuke van SWI is dat wij het van onderaf hebben opgebouwd.

De heer **Bakker** (D66): Voor ons is het niet een volstrekt academische vraag. Voor ons is de vraag hoe wij de middelen zo efficiënt mogelijk besteden.

De heer **Rombout**: Waar er een CWI is – een banencentrum, zoals wij het in Arnhem noemen – speelt het probleem helemaal niet, in die zin dat je daar niets meer dubbel doet. Je ziet de collega's van het GAK zo bij ons inschuiven. Dat gaat perfect. Vijfentwintig van onze mensen zitten in arbeidsbureau. Ingewikkelder wordt het met de randgemeenten. Dat heeft te maken met de manier waarop wij Nederland bestuurlijk hebben ingedeeld. Als ik met de gemeenten Renkum, Rheden enz. afspraken moet maken over de vraag hoe wij dit voor elkaar krijgen, doe ik dat in Arnhem bijvoorbeeld via de stichting Werk en Scholing Banenpool/JWG. Dat is via de stichtingsvorm perfect geregeld.

Dan de schaal van de arbeidsvoorziening in onze regionale situatie. Er zijn 62 gemeenten bij betrokken. Dat is niet te managen op gemeentelijk niveau. Die schaal is door de gemeenten ook altijd afgewezen, omdat het gewoon te ingewikkeld is voor ons. Wij kunnen in die besturen niet de regie bij de gemeenten zetten. Toch is daartoe besloten. Daar heb je dan last van. In die beperkingen zie je dat de werkvloer zijn gang gaat en dat wij de achterhoedegevechten leveren in de zwaartekracht van de bureaucratie. Je moet er alles uithalen wat dubbel is en wat geen zin heeft. Je moet zo min mogelijk verplichten. Eigenlijk moet je de uitvoering de kans geven die zij nu pakt.

De **voorzitter**: Ik constateer dat hiermee de bespreking van het tweede cluster is afgerond. Wij gaan over naar het laatste cluster: de financiering.

**

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Ik stel een vraag waarbij ook de arbeidsvoorwaarden even op de proppen komen. Het zou mij een lief ding waard zijn als wij daaraan iets konden doen, zeker voor de mensen die al een lange geschiedenis hebben in de gesubsidieerde arbeid, in de bijzondere vormen die wij de laatste jaren kennen. Daar is geld voor nodig. Ik zou graag zien dat wij in alle nuchterheid – wij moeten dus niet overbieden – de financiële risico's die aan dit wetsvoorstel kleven, in kaart brengen.

Ik noem even een risico waarover ik nog nauwelijks iets gehoord heb, maar dat volgens mij wél in de wet zit. Ik zie dit even los van de manier waarop de indicatie zal plaatsvinden. Als je één jaar werkloos bent, althans als je één jaar ingeschreven staat als werkzoekende, dan kun je geïndiceerd worden voor de WIW. In feite is dat een regeling met een open einde, terwijl de geldstromen gebudgetteerd zijn.

Ik stel dus de algemene vraag welke financiële valkuilen u ziet. Ik vraag u ook, niet vanuit uw onderhandelingspositie te overbieden, want dat heeft niet zoveel zin. Wij willen een reële inschatting hebben. Ik zie daarbij graag betrokken de wens die in ieder geval bij mijn fractie leeft om de arbeidsvoorwaarden hierbij te betrekken.

De heer **Leerentveld**: Misschien mag ik even verklaren waarom ik nu niets zeg?!

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): U zegt wél iets!

De heer **Leerentveld**: Ik zal even uitleggen waarom ik op dit punt zeer terughoudend zal zijn. Wij, als vakbond, gaan niet over het geld. De werkgevers gaan over het geld. Jullie moeten dat dus zelf uitzoeken en ik hoop dat jullie het op dat punt plezierig hebben!

De heer **Bovens**: Omdat ik in de sociale werkvoorziening werk, ben ik zelf een groot voorstander van functieloon. Als je datgene wat in een aantal uitvoeringsorganisaties aan de orde is doortrekt naar de WIW, dan past dat, al is het maar vanwege het feit dat er al een verschil is tussen ambtenaren en WSW-medewerkers. Er moet niet nog een derde categorie bij komen. Uit het oogpunt van collegialiteit en het gezamenlijk werken aan producten en diensten, zijn rechtsposities niet zo interessant, want daarin zijn de krachten van de mensen interessant. Ik ben er voorstander van, eens goed te kijken naar met name de inleenvergoedingen. Er zijn wel wat prognoses over gemaakt ten aanzien van de ex-JWG'ers, de jonge WIW'ers en de wat oudere WIW'ers. Als je kijkt naar de inleenvergoedingen, heb je het bij de ex-JWG'ers over zo'n f 1000. Als het gaat om de huidige banenpoolers, omgezet naar de WIW, gaat het om zo'n f 10 000.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Dat is heel veel, volgens mij. In Oldenzaal hoorde ik bedragen van f 1800 en f 2200 per jaar voor een banenpooler.

De heer **Bovens**: Dat is nu het geval. Als je kijkt naar de prognoses die een tijd geleden gemaakt zijn voor de WIW, dan zie je dat er bedragen zijn genoemd van f 4000 tot f 10 000. Deze cijfers zijn afkomstig uit de rekenvoorbeelden van mei 1996 bij het ontwerp-wetsvoorstel. Ik ga daar nu even van uit.

Ik denk dat van uitvoeringsorganisaties mag worden verwacht dat zij de verdien capaciteit opvoeren. Dat zie je ook in het kader van de sociale werkvoorziening. Het mag uiteraard niet ten koste gaan van de mensen. Het moet werk op maat blijven. De verdien capaciteit moet echter opgevoerd kunnen worden. Het moet een uitdaging aan de gemeenten en de uitvoeringsorganisaties zijn om door middel van het opvoeren van de inleenvergoeding en het beheersen van de uitvoeringskosten het functieloon mogelijk te maken, althans meer dan nu aan de orde is. Dat kan op zichzelf wel, want als je kijkt naar de huidige opbouw van salarissen, bijvoorbeeld in de sociale werkvoorziening – daar kun je een parallel in trekken in het kader van de WIW – dan zie je dat het gaat om salarissen die tussen het minimumloon en submodaal zitten. Als uitdaging moet het dus mogelijk zijn. Het risico is geen ander dan in de Wet sociale werkvoorziening. Het risico is namelijk dat deze aannames niet beheersbaar zijn, door marktontwikkelingen, oplopende kosten of salarisontwikkelingen. Dan kan er op een gegeven moment sprake zijn van een open einde, bijvoorbeeld in de richting van de gemeenten.

De heer **Kerckhaert**: Mevrouw Kalsbeek vroeg of het gebudgetteerd is dan wel of er een open einde in zit. Er zit inderdaad een risico in. Wij zullen moeten kijken hoe het loopt. Een deel van het geld is een trekkingsrecht voor gemeenten, en wel voor het uitkeringsdeel dat je kunt inzetten, namelijk f 17 000. De belendende gelden in het tweede en derde compartiment zijn gebudgetteerd. Je hebt een kale f 17 000, waar je mogelijkwijze iets mee kunt doen. Dat is zo ongeveer de Melkert-2-regeling, maar dan een beetje uitgekleeft, zonder dat je direct de koppeling aan het koppengeld in de uitvoeringskosten hebt, omdat die gebudgetteerd zijn. De ervaring zal moeten leren wat wij daarvan kunnen wegzetten in de markt en in organisaties. Er zit een zeker risico in. Ik vind het belangrijk om te zeggen dat de uitstraling niet mag zijn dat wij het allemaal kunnen regelen. Wij zullen dat moeten bezien. Het zal mondjesmaat gaan, denk ik.

Dat is in de regeling vervat. Ik heb er geen kritiek op, want er was niet meer mogelijk.

Dan de financieringsopbouw. De Wet vermindering afdracht (WVA) loopt na vier jaar af. Dit is een essentieel onderdeel van de totale financiering. Wij hebben het hier kunnen regelen dat er nu weer zo'n vierjarige periode loopt. Wij hebben met de minister afgesproken dat wij er rond 2001 opnieuw naar kijken. Wij monitoren in hoeverre er uitstroom plaatsvindt. Dan heb je ook geen probleem met de afloop van de WVA, omdat de mensen er dan uit zijn. Iedereen weet echter dat voor een niet onaanzienlijk deel de uitstroom niet zal lukken. Die mensen blijven zitten. Als er dan geen oplossing is in 2001, hebben wij een geweldig financieringsprobleem. Wij vertrouwen erop dat de minister, ook al wil hij alle druk zetten op uitstroom, in 2001 aanspreekbaar is op dit financieringsprobleem. Wij hebben graag dat u dit ook wilt vastleggen in de Handelingen van de Kamer.

Een derde punt van onzekerheid is het arbeidsvoorwaardentraject. Op dit punt moet ik een ander geluid laten horen dan de heer Bovens. De financieringsconstructie is niet zozeer per definitie gebonden aan functieloon als wel aan beheersing van de loonkosten. Dat mag uiteindelijk, over een aantal jaren, lopen tot 120%. Volgens de minister is dat inclusief alles. Wij zien liever dat wij onregelmatigheidstoelagen daar als het ware bovenop kunnen leggen. In het kader van het financieringssysteem hebben wij met de minister afgesproken dat wij de komende vier jaar tot 110% kunnen financieren, waarvan de gemeenten vanuit inleenvergoedingen de helft moeten vinden. De andere helft zou in de financiering voorzien zijn. Daarmee is het plafond aan de financieringsmogelijkheden gegeven. Ik ben er niet tegen dat er meer wordt betaald, maar wij hebben daar gewoon het geld niet voor. Het is dus van tweeën één. Als er meer mogelijk moet zijn, moet er meer geld bij komen vanuit de rijksoverheid. Kan dat niet, dan zijn wij gebonden aan de mogelijkheden op het terrein van de arbeidsvoorwaarden. Daar zit dan gewoon niet meer in. Het lijkt mij van belang dat er een heldere uitspraak komt, ook in de Kamer, over de vraag of wij hebben het over een instrument waarbij wij zeggen dat wij laag in het loongebouw de werkervaringsplaatsen en de detachingsplaatsen erbij willen hebben. Het is een heldere uitspraak dat je dan niet zozeer naar functieloon kijkt, omdat je juist andere functies mogelijk wilt maken.

De heer **Bakker** (D66): Ziet u in dit opzicht een verschil, ook structureel, tussen de WSW en de WIW?

De heer **Kerckhaert**: Ik zie daar zeker in het begin een verschil in, omdat je toch met een andere klankkleur van banen en mogelijkheden te maken hebt. Ik wil niet zeggen dat het zo zou moeten zijn.

De heer **Bakker** (D66): Wat bedoelt u met een «andere klankkleur» van banen?

De heer **Kerckhaert**: Ik denk dat wij bij de WIW te maken hebben met een systematiek die tot op heden geen CAO kent en waarbij de overheid op grond van verschillende overwegingen zegt dat zij banenpoolplaatsen heeft gemaakt en dat zij andere additionele banen wil hebben die mede van betekenis zijn om «lage» CAO's in de toekomst mogelijk te maken. Ze hebben ook een soort breekfunctie in het te hoge loongebouw in Nederland. Met deze WIW-banen heb je dus een heel andere invalshoek dan bij de WSW-banen, die in de afgelopen periode gewoon de normale CAO's hebben gekregen. Die banen ontwikkelen zich naar functieloon. In het kader van de WIW zijn wij daar nog niet aan toe. Ik zeg niet dat wij daar in de toekomst niet naartoe moeten, maar dat ligt aan de ontwikkelingen, bijvoorbeeld op welke wijze de sociale partners werk zullen maken

van het invullen van meer mogelijkheden aan de onderkant van de arbeidsmarkt.

Mevrouw **Essers** (VVD): Uit de discussie en uit het wetsvoorstel heb ik begrepen dat overschotten die in een jaar ontstaan en die misschien wel arbitrair zin, overgeboekt kunnen worden naar de financiële budgetten en vice versa van de WSW naar de WIW. U en ik erkennen dat er bij beide regelingen te weinig middelen zijn en dat er enorme wachtlijsten zijn. In hoeverre moet het risico van de vermenging van deze geldstromen ertoe leiden dat wij er een plafond of een bodem in moeten leggen? Moet er in deze wet en in de WSW ietsje meer een verantwoording komen over de verschuiving in beide budgetten? Ik vraag dit mede omdat er verschil is in functieloon en niet-functieloon.

De heer **Kerckhaert**: Ik heb niet de indruk dat er op dit moment in beide wetten risico's zitten van vermenging van beide geldstromen waardoor je bijvoorbeeld niet meer kunt zien wat de prestatie van de WSW is. Dat gaat dus over het aantal banen dat er in WSW-verband moet komen voor het geld dat er wordt verschaft. Ik kan op dit moment geen punten aanwijzen waar barrières moeten worden opgeworpen of waar zekerheden moeten worden geschapen.

Ik noem nog een punt op het terrein van de financieringsrisico's. Ik heb al gezegd dat wij moeten leren welke mogelijkheden er kwantitatief en kwalitatief zullen zijn met de f 17 000. Welke banen kunnen er gevonden worden en zijn die te financieren? Bij die banen, maar ook bij de andere banen wordt het financieringsventiel gevormd door de inleenvergoeding. De gemeenten en allerlei organisaties zitten daar natuurlijk voor. Wij gaan ervan uit dat wij voor de komende vier jaren een totaal financieringspakket zijn overeengekomen, waar redelijk mee te werken zal zijn. Het financieringsventiel moet echter niet nu al worden gebruikt om zaken aan te scherpen of moeilijker te maken. Ik denk dat wij ruimte moeten hebben om het goed te kunnen laten draaien. Hoe meer de Kamer daarop alvast een voorschot neemt in regelingen of veranderingen, hoe moeilijker het zal zijn. Wij moeten het goed volgen en over vier jaar moeten wij kijken waar wij dan voor staan.

De heer **Veen**: Als je het wetsvoorstel op zijn merites bekijkt, zie je een duidelijke verschuiving ten opzichte van de huidige realiteit, met een overfinanciering van de banenpool en een onderfinanciering van de JWG. Ik denk dat de wet er recht aan doet om dat recht te trekken. Bij een sluitende aanpak van de JWG hoort een sluitende financiering. Dat zie ik voor een belangrijk deel terug in het wetsvoorstel.

Risico's hierin zijn de inleenvergoedingen. Een bedrag van f 750 per jongere per jaar moet haalbaar zijn. Er is echter een bijzonder hoge mutatiegraad. Wij hebben net al vastgesteld dat niet iedere stad is behept met een behoorlijk aantal jongeren waaraan je behoorlijk kunt verdienen. Dat kan dus nog een probleem zijn. Ik ken ook voorbeelden van gevallen waarin organisaties moeten betalen om fatsoenlijke inleenplekken te krijgen. Er zit vanuit de wet nog steeds een druk op het hebben van een werkervaringsplek. Als je die niet hebt, ontstaat er ook in de nieuwe wet nog steeds sanctieleegloop. Dat spanningsveld blijft er heel nadrukkelijk in zitten.

Dan nog iets over de heel praktische uitvoering van de financiering. Met name bij de JWG zijn we er heel recentelijk achtergekomen dat de methodiek die gekozen is, wel eens tot tekorten kan leiden. Wij praten over de WVA-afdracht voor jongeren, die in de praktijk meestal niet volledig in te verdienen is op het salaris van de jongeren. Er wordt gerekend met een afdrachtskorting van circa f 5300 per jongere. Wij hebben uitgerekend dat voor een aantal organisaties – ik heb het onderzoek nog niet breder kunnen maken, omdat wij er pas recentelijk

achtergekomen zijn – een gemiddelde loonheffing plaatsvindt van f 4000 à f 5000 gulden. Zeg maar f 4500. Dat betekent dat je met een gat van f 800 zit. Volgens de systematiek van de belastingwetgeving kun je dat verrekenen op de banenpoolsalarissen. Echter, daarin zit bijzonder weinig rek, omdat je daarbij praat over circa f 6000 aan loonheffing, waarmee ook gerekend is. Heb je een behoorlijk extra aantal JWG'ers ten opzichte van banenpoolers, dan heb je opeens een tekort. Ik heb dat voor mijn eigen organisatie berekend. Het gaat om drie ton, op een totaal budget van zo'n 10 mln.

Mevrouw **Kalsbeek-Jasperse** (PvdA): Kunt u ons die berekening op papier doen toekomen?

De heer **Veen**: Ja.

Er zitten nog meer nieuwe dingen in. Wij hebben het gehad over de werkervaringsplaatsenregeling. Er zitten nu enkele partijen aan tafel die ook geïnteresseerd zijn in de werkervaringsplaatsenregeling. Er is ook nog zoiets als sociale activering. Die zit in het derde compartiment van de gelden. De gelden uit het derde compartiment zijn in het traject dat tot het wetsvoorstel heeft geleid, behoorlijk wat minder geworden, namelijk 80 mln., dan oorspronkelijk de bedoeling was. Dat bedrag is zonder meer goed besteed, maar er zitten nog meer posten in het derde compartiment. Ook de scholingsgelden JWG zitten erin. Vanuit de uitvoering moet ik vaststellen dat de scholingsgelden die beschikbaar waren via het ministerie van OCW – onderkantbeleid, vormingswerk – ondertussen terminaal zijn. Die bestaan gewoon niet meer. Het hele vormingswerk is afgeschaft. Daar komen arbeidsmarktgerichte leerwegen voor in de plaats, maar die zijn er in veel gevallen nog niet. Intussen is die doelgroep echter bij de JWG op het bordje geschoven en, sterker nog, in de nieuwe wetgeving uitgebreid met een sluitende aanpak voor mensen onder 23 jaar. De wetgeving stelt ook nog dat wij meer doorstroomgericht moeten gaan werken, ook in het licht van de huidige banenpoolmaatregelen. Het is een illusie om dat alleen op grondslag van werkervaringsplaatsmaatregelen te doen. Daar zul je dus iets van scholing voor moeten inzetten. Dan wordt het bedrag ineens eng klein. Dat is een risico dat ik zie. Tegelijkertijd moet ook de incentiveregeling er nog uit betaald worden, naast de inkoop bij Arbeidsvoorziening. Kortom, binnen de gemeenten zal er een enorme slag om die gelden ontstaan. Het kind van de rekening zou wel eens zowel scholing voor de banenpoolers als de doorstroomgerichte scholing voor jongeren kunnen worden.

Mevrouw **Essers** (VVD): Ik stel een vraag, die ook schriftelijk beantwoord mag worden. Door de uitvoerders is nu gezegd: je zou ook in deze wet eigenlijk een resultaatverplichting ten aanzien van ROC's moeten vastleggen, omdat de koppeling met de WEB niet lekker loopt. Ik hoor nu dat de budgetten voor de OCW-scholingsgelden en de Arbvo-scholingsmiddelen zijn gedaald en dat daarom de cliënten het kind van de rekening worden, dus dat de scholingscomponent onvoldoende uit de verf komt. Wat is het nut van het dubbel vastleggen in wetgeving? In de WEB zit immers een sluitende aanpak.

De heer **Veen**: Wij zullen dat op papier zetten. Het probleem is in elk geval nadrukkelijk aanwezig.

De heer **Ten Brink**: Voorzover ik het kan overzien, gaat het ten aanzien van de WIW aan de ene kant om het financieringsprobleem van de regeling als zodanig. Aan de andere kant is het ook een kwestie van de bekostiging van de individuele werknemer met een WIW-dienstbetrekking, zeker als er sprake is van enige loonontwikkeling. Er zit een contradictie in het verhaal. Vooral bij mensen die langer in een regeling zitten of zelfs

permanent in een regeling zitten, is er sprake van loonontwikkeling. Om die reden hebben deze mensen een grote achterstand op de arbeidsmarkt. Op hun inleenplekken worden zij in het algemeen zeer gewaardeerd. Dat vertaalt zich echter moeilijk in een financiële beloning. Die moet dan – ten dele – komen uit een verhoging van de inleenvergoeding. In bijlage 2 bij de toelichting op de wet zijn allerlei berekeningsmodelletjes opgenomen. Dan gaat het om de banenpoolinleenvergoeding, vertaald naar de WIW, bij meer dan 3 jaar werkloosheid en 36 uur per week. Dan verschilt de inleenvergoeding op zichzelf niet van datgene wat wij tot nu toe gewend zijn. Daar zal het probleem niet in zitten. Het probleem ontstaat als je meer loonontwikkeling moet bekostigen. De inleenvergoeding die boven de f 10 000 komt, betreft mensen die kort werkloos zijn. Daar hebben onze uitvoeringsorganisaties op zichzelf weinig ervaring mee. Je kunt er op voorhand weinig over zeggen of dit wel of niet realiseerbaar is.

Ik breng nog een heel ander financieel probleem naar voren, dat nog niet is genoemd. Een aantal kleinere gemeenten, maar in ieder geval de gemeenten waar ik voor werk, zijn allergisch geworden voor herverdelingseffecten als het gaat om het instellen van fondsen. Met name het fonds Sociale Vernieuwing is voor de gemeenten in mijn werkgebied een uiterst negatieve ervaring geweest. Op macroniveau is er voor de werknemers – wij praten over de JWG – een uitvoeringskostenvergoeding door het ministerie van SZW via het ministerie van Binnenlandse Zaken opgenomen in het fonds Sociale Vernieuwing. Dat wordt vervolgens herverdeeld over het land. De verdeelsleutel in termen van aantallen mensen in de regeling is daarbij niet meer aan de orde. Het is mij tot nu toe nog steeds onhelder – maar misschien heb ik iets over het hoofd gezien – wat straks de verdeelsleutel zal zijn van het fonds, met name als het gaat om compartiment 3, waar de scholing uit betaald moet worden. Er zit nog een ander aspect in. Als compartiment 2 gevuld wordt op basis van taakstellingen die op dit moment gehaald worden en in de toekomst gehaald moeten worden, en als daarvoor als peildatum 1 januari 1997 wordt gehanteerd, hoe verhoudt zich dat dan ten opzichte van de instroom die bovenop de norm van 1 januari 1997 is vastgesteld? Ik geef u namelijk op een briefje dat er op dit moment sprake is van een toename van met name jongeren in de JWG. Dat is althans bij nogal wat organisaties in het land het geval. De oorzaak hiervan is dat het beleid rondom de NABW is aangescherpt. Het gaat dus om jongeren die in de bijstandswet zaten, maar waarvan het rijksconsulentschap nu zegt dat zij eigenlijk tot de doelgroep JWG horen. Dat heeft voor een extra toeloop op de JWG gezorgd in het afgelopen halfjaar. Hoe vertaalt zich dat in de voeding van compartiment 2 van het fonds?

De heer **Verbeet**: Ik merk de laatste tijd dat steeds meer jongeren uit het speciaal onderwijs bij het maken van een keuze tussen het aanvragen van een AAW-uitkering of een JWG-dienstverband gaan in de richting van het laatste. Dat betekent dat je aan de onderkant van de JWG met een forse verstopping kunt komen te zitten, die in de toekomst het totale volume gaat bedreigen. Het totale volume zou dan wel eens negatief beïnvloed kunnen worden door dit soort ontwikkelingen. Als dat een vaststaand geheel wordt – stilstaand water, als het ware – kun je met je instrumentarium niet voldoende uit de voeten, ook gelet op de uitstroom. Bij de werkvoorziening kunnen ze als 501 of 502 op de wachtlijst geplaatst worden.

De heer **Bovens**: In die zin dat de werkvoorziening vaak als een soort facilitair bedrijf functioneert ten behoeve van de plekken.

De heer **Verbeet**: Dat moet ook betaald worden.

De heer **Bovens**: Uit de inleenvergoedingen.

De heer **Verbeet**: Dan is de cirkel rond, want dan worden de budgetten weer minder. Dan zie je dat het volume een verstikkende werking kan hebben.

Ik maak, voor eigen rekening, nog even een opmerking over arbeidsvoorwaarden en fondsen. Ik zit wel eens te spelen met de gedachte of je geen koppeling kunt krijgen tussen functieloon en de te betalen inleenvergoeding. Misschien kun je daar een verband tussen zetten, waarin je mensen boven het functieloon nog verder uit kunt laten lopen.

De **voorzitter**: Dames en heren, wij zijn aan het einde gekomen van dit rondetafelgesprek. Er leven bij de leden van de commissie geen dringende vragen meer. Willen de vertegenwoordigers van de diverse organisaties nog iets opmerken?

**

De heer **Kerckhaert**: Voorzitter! Ik moet echt nog een opmerking maken over de financiële risico's. Het betreft dan het financieringsgebouw. Als gemeenten mensen een werkervaringsplaats of detachingsbaan in het kader van de WIW geven, dan gaat het bij de gemeentelijke inzet van geld ook om het bespaarde bijstandsdeel. Dat moeten de leden van de commissie zich realiseren. Het Rijk zet namelijk het bespaarde bijstandsdeel in. Er is verondersteld dat de gemeenten hun bespaarde bijstandsdeel ook zullen inzetten, naast de inleenvergoeding dus. Dat bespaarde bijstandsdeel moet in de gaten worden gehouden. De mensen gaan immers wel uit de bijstand. Als daarmee geen rekening wordt gehouden, daalt de gemeentelijke vergoeding omdat de bijstand daalt. En dan is het bespaarde deel weg, want dat wordt afgeroomd via de systematiek tussen Rijk en gemeenten. De gemeenten zijn dan dat deel kwijt, terwijl ervan uit was gegaan dat zij hun eigen deel zouden inzetten. Dan zouden de gemeenten dus dubbel moeten betalen. Er is nu een soort afspraak dat het aantal WIW'ers, het aantal bijstandsmensen wordt bevroren. Dat is technisch heel ingewikkeld. Ik verzoek de Kamerleden om hierop te letten. Er is op gerekend dat de gemeenten hun bespaarde bijstandsdeel inzetten. Dat bespaarde bijstandsdeel moet dan wel bij de gemeenten beschikbaar blijven. Als het door de techniek wordt afgeroomd, hebben wij een probleem. Dat moet goed in de gaten worden gehouden.

De heer **Leerentveld**: Voorzitter! Ik wil u een verzoek voorleggen. De commissie heeft ervoor gekozen om vandaag alle hotemetoten op het terrein van de gesubsidieerde arbeid uit te nodigen. De ondernemingsraden hebben de commissie ook een brief geschreven. Wellicht kan ook de inbreng van deze groep van vertegenwoordigers van werknemers bij het horen worden betrokken?

De heer **Van Vuren**: Voorzitter! Er zijn allerlei opmerkingen gemaakt. Op het punt van de toereikendheid van het WIW-fonds wil ik vanuit Arbeidsvoorziening nog een duit, eigenlijk een duit minder, in het zakje doen. Wij vinden het geen logische redenering om de middelen die in de afgelopen jaren door Arbeidsvoorziening aan de subsidieregeling banenpools zijn uitgegeven één op één bij Arbeidsvoorziening weg te halen en in mindering te brengen op het budget. Wij menen dat het geen geoormerkt geld is. Derhalve zullen wij er zeker nog met de minister over van gedachten willen wisselen. Ik leg het ook aan de leden van de commissie voor. Wij zien wel een alternatief in de aanwending van die middelen door het draaien van 7000 à 10 000 extra toeleidingstrajecten. Juist in de markt anno 1997 en 1998 zien wij mogelijkheden om met succes tot plaatsingen te komen.

De **voorzitter**: Ik dank alle vertegenwoordigers van harte voor hun inbreng. Ik wens allen veel succes bij de inspanningen die dagelijks worden geleverd om te komen tot de inschakeling van steeds meer werkzoekenden. Ik wens de collega's sterkte bij de verdere voorbereiding van de WIW.

**

Sluiting 13.05 uur.